

HABER BÜLTENİ

DIŞ POLİTİKA ENSTİTÜSÜ

0(312) 478 5250

fpi@foreignpolicy.org.tr

AMERİKA

BREZİLYA, 2000'li yılların başında, ABD hegemonyasının hakim olduğu uluslararası alanda rolünü arttırmayı hedeflemiş ve bölgesel liderlik rolünü üstlenmiştir. Bu rolün getirdiği sorumluluklarla birlikte ürettiği ve ihraç ettiği pek çok üründe küresel alanda lider ve rekabet edebilecek kapasiteye ulaşarak kendi kendine yeten bir ekonomik istikrar sağlamayı amaçlamıştır. Bununla birlikte 2009 yılında Rusya, Çin, Brezilya ve Hindistan bir araya gelerek Batı'nın hegemon olduğu uluslararası arenada BRIC, G7'e bir alternatif olarak kurulmuştur. 2011 yılında ise Güney Afrika'yı da içlerine alarak BRICS adını almıştır.

2023 yılında, küresel ekonomideki payı %29,29 olan BRICS kurucu ve üye ülkeler arasında Brezilya'nın payı %1,98'dir. Brezilya, BRICS çerçevesinde ekonomisini çeşitlendirme yollarını aramaktadır. Bu, sürdürülebilir kalkınma uygulamaları ve yenilenebilir enerji projelerine yapılan yatırımları da kapsamaktadır. Brezilya, dış politikasında sıklıkla kullandığı 'geleceğin ülkesi' ifadesi ile birlikte gelecek küresel dünyasında oynayacağı aktif role dikkat çekmektedir. Proaktif dış politikası ile birlikte ikili ilişkilerine önem vermektedir. Güçlü devlet vurgusuna dikkat çekmesiyle etkin devlet kavramını savunmaktadır.

2023 yılında Brezilya OPEC+ işbirliği sözleşmesine katılmıştır. Ülkenin, ittifakın petrol üretimini azaltma çabalarını desteklemeyeceği belirtiliyor. Daha önce Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inacio Lula da Silva, ülkenin OPEC+'a sadece gözlemci olarak katılmak istediğini ve ittifaka asla tam üye olarak katılmayacağını söylemişti. Brezilya'nın katılımı Kasım 2023'te açıklanmıştı. Petrol ithalatında ve ihracatında önemli bir konumda olan OPEC+'ın temel amacı üye ülkelerin çıkarlarını korumaktır. Bu ülkelerin bütçeleri büyük ölçüde petrol üretimi ve ihracatına dayanmaktadır. Bu nedenle örgüt için ana konu küresel petrol piyasasında fiyatların kontrolü haline gelmiştir.

2 Mayıs 2024'te çıkan haberlere göre, Brezilya'nın uluslararası ilişkiler ve kalkınmadan sorumlu bakanı Renata Amaral'a göre, Planlama Bakanlığı, Güney Amerika entegrasyon projelerini ilerletecek bakanlıklar arası bir komisyonun başkanlığını yapacak. Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inacio Lula da Silva, komisyonu kuran bir kararname yayınlamak ve böylece iç işbirliğini kolaylaştırarak bu projeleri etkin bir şekilde başlatacak.

Çin Devlet Başkan Yardımcısı Han Zheng, 6 Haziran 2024 tarihinde, Brezilya Federatif Cumhuriyeti Devlet Başkan Yardımcısı Geraldo Alckmin ile görüştü ve Pekin'de Çin-Brezilya Üst Düzey Koordinasyon ve İşbirliği Komitesi'nin (COSBAN) yedinci toplantısına eş başkanlık ettiler. Han, iki devlet başkanının stratejik rehberliği altında Çin ve Brezilya'nın birbirlerinin temel çıkarlarını ilgilendiren konularda birbirlerini sıkı bir şekilde desteklediklerini, kazan-kazan işbirliğini itici güç olarak aldıklarını, siyasi karşılıklı güveni sürekli derinleştirdiklerini ve stratejik koordinasyonu güçlendirdiklerini söyledi. Ekonomi, ticaret ve havacılık gibi çeşitli alanlardaki işbirliği, Güney-Güney işbirliğinin bir örneğini oluşturarak somut sonuçlar elde etmiştir.

-Burcu Hızlıoğlu

ARJANTİN başta olmak üzere, Çin son dönemde ABD'nin arka bahçesi olarak gördüğü Latin Amerika ülkeleri ile ilişkiler kurmaktadır. Özellikle enflasyon oranı %257 gibi oranlara varmış Arjantin ile ilişkilerini arttırmayı hedeflediği gözlenmektedir. Bu amaçla Çin, yoksullaşan Arjantin'e borç vererek kendine bağımlı kılmayı ve bu sayede ABD karşısında işbirliği içerisinde bulunmayı amaçlamaktadır. Bu uğurda Arjantin'in, Çin'e yaklaşık olarak 2.7 milyar dolar borçlandığı bilinmektedir.

Arjantin'de yaklaşık olarak 20 yıldır yaşanan yüksek enflasyon aşırı sağcı yeni başkan Milei'nin sert kemer sıkma politikaları ile düşüşe geçmiş ve ülke genelinde fiyat düşüşleri gözlemlenmiştir. Başkan Milei'nin bu durumu zafer olarak kabul ettiği gözlemlenmektedir. Ancak diğer yandan IMF 'ye 44 milyar dolar borçlu olduğu bilinen Arjantin ve bunun yanında yeni başkan Milei 'nin belirsiz ekonomi politikası endişeleri arttırmaktadır.

Nitekim başkan Milei'nin senatodan geçirmeye çalıştığı, kendisine geniş yetkiler veren ve ekonomik reformlar içeren yasa tasarısı halk tarafından yüksek protesto ile karşılandı.

Arjantin'de yaşanan yüksek enflasyonun, dış politikaya yansıyan durumu olarak dış borçlanma etkisi ile son dönemde adından sıkça söz edilen küresel bloklaşmada yerini nasıl alacağı tartışılmaktadır. Dış politikada bloklaşmanın ötesinde orta güç konumunda bulunan Arjantin'in politik konumu yeni başkan ile şekil almaktadır. Başkan Milei , geçtiğimiz ay G7 zirvesine katılmasının ardından geçtiğimiz günlerde İsrail'i desteklediğini belirtmek adına Hamas'ı terör örgütü olarak kabul etmiştir. Yahudilere ve İsrail devletine duyduğu yakınlığı İsrail'e yaptığı ziyaretler ve verdiği demeçler ile aylardır açık olarak belirten Milei'nin bu açık desteği Arjantin'de tehlike olarak adlandırılmaktadır. Nitekim önceki sol eğilimli Arjantin hükümetleri her ne kadar İsrail'e desteklerini sunmuş olsalar da Filistin ile ilişkilerini sürdürmekteydiler. Başkan izlediği bu politikayı Arjantin'in batı medeniyetleri seviyesine geleceğine duyduğu inanç olarak açıklamaktadır.

-Helin Şahin

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ, İran'ın reformist başkanı Mesud Pezeşkiyan'dan bir şey beklemiyor. "Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Matthew Miller gazetecilere verdiği demeçte "Bu seçimin İran'ın yönünde veya politikalarında köklü bir değişikliğe yol açacağına dair hiçbir beklentimiz yok." dedi. Pezeşkiyan'ın seçilmesinden sonra ABD'nin İran ile diplomasiyi yeniden açmaya en azından istekli olup olmadığı sorulduğunda Miller şunları söyledi: "İran'ın nükleer programı konusunda diplomasinin etkili ve sürdürülebilir bir çözüme ulaşmanın en etkili yol olduğunu her zaman söyledik." ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı John Kirby ise ABD'nin İran ile nükleer müzakerelere hazır olmadığını ve İran'ın tavrında herhangi bir değişiklik beklemediklerini söyledi. Barack Obama ile müzakere edilen ortamın İran'a yaptırım uygulayan Donald Trump'la bozulmasıyla birlikte 2015 yılında imzalanan Nükleer Anlaşması da sekteye uğramıştı. 2021 tarihinde bu anlaşmaya geri dönmek umuduyla göreve başlayan Joe Biden ise başarılı olamadı. 7 Ekim Hamas saldırılarında İran'ın Hamasa ABD'nin ise müttefiki İsrail'e verdiği destek iki devlet arasındaki ilişkiyi işin içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir.

Başkan Biden, İsrail'in sert sağ hükümetiyle ilgili hayal kırıklıklarını ve yanlış adımlarını kabul ediyor. Biden, İsrail-Hamas savaşını sona erdirmek için Gazze halkının hayatını mahveden ateşkes umutlarının arttığına işaret etti. Biden, NATO zirvesinin sona erdiği yerde düzenlediği ve ilgiyle izlenen basın toplantısında, İsrail'in Hamas'a karşı yürüttüğü savaşta çabalarına değindi. Başbakan Benjamin Netanyahu'nun İsrail hükümetinin deneyimlediği en muhafazakar yönetim olarak adlandırdı ve İsrail liderlerini ABD'nin El Kaide ve diğer aşırı militan gruplara karşı sergilediği tavrı izlememeleri konusunda uyardığını söyledi. "Bunu yapmanız gerektiğini düşünmeyin, ikiye katlayın." dediğini söyledi. ABD ordusuna Gazze'ye deniz yoluyla yardım götürmek için bir iskele inşa etme emri vermesinin yanı sıra diğer bazı çabaların da "başarısız olmasından" "hayal kırıklığı" duyduğunu söyledi. Ancak Biden, İsrail ve Hamas'ın artık çatışmaları durdurma ve rehineleri serbest bırakma anlaşmasının genel şartlarında anlaşmalarını ve bunun şimdi umutları daha parlak hale getirdiğini söyledi.

Hatta arabulucuların anlaşmadaki boşluklar üzerinde çalışmaya yardımcı olduğunu söyledi. ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı yöneticisi Samantha Power, Associated Press'e verdiği bir röportajda . İsrail'in Gazze'nin hemen kuzeyindeki Aşdod limanından gelen yardım akışını artırmak için yeni adımlar attığını söyledi. Bu hamle, ABD'nin Gazze kıyısındaki sorunlu deniz iskelesini kapatmasıyla birlikte bağışçılara yardım ulaştırmak için yeni bir hamle sunabilecek potansiyeli taşıyor. Power "Bu noktaya kadar insani yardım görevlilerinin ihtiyaç duyduğumuz ölçüde etkili ve güvenli bir şekilde hareket etmesini sağlayacak türden bir insani sistem görmedik. Bu hafta ve bu ziyaretle bir anlaşma sağladık." dedi. Power ayrıca bu bölgede çalışmanın hayli zor olduğuna dem vurdu: "Tüm kariyerim çatışma bölgelerinde ve çevresinde çalışmakla geçti fakat insani yardım görevlilerinin çalışması için bundan daha zor bir çatışma ortamı görmedim." dedi. Keza insani yardım çalışanları savaş boyunca İsrail ordusunun yardıma güvenli geçişi garanti altına aldığı sistemin başarısız olduğundan şikayet ettiler. Power,

BM ve İsrail ordusunun daha yakın iletişim kuracağı bir sistemin Gazze'ye yayılacağını söyledi. Öte yandan ABD, Gazze'ye yardım için iskelesinin sonunun yaklaştığını söylüyor. Beyaz Saray ve Savunma Bakanlığı, iskelenin yakında faaliyetlerini durduracağını söyledi ancak zamanlamayı belirtmedi.

Diğer ABD yetkilileri, Pentagon ve ABD Merkez Komutanlığı'nın, hava koşulları ve bazı bakım sorunları nedeniyle iskelenin kısa bir süreliğine yeniden bağlanmasının çok daha az arzu edilir hale gelmesi nedeniyle iskele faaliyetlerinin erken sonlandırılmasını aktif olarak görüştüğünü söyledi. Beyaz Saray ulusal güvenlik danışmanı Jake Sullivan Perşembe günü gazetecilere, "Bakın, Gazze halkına daha fazla yiyecek, daha fazla insani yardım malzemesi ulaştırana her sonucu bir başarı olarak görüyorum." dedi. "Bu bir katkıdır. Aksi takdirde oraya ulaştığında elde edemeyeceğimiz ek bir şeydir. Ve bu iyi bir şeydir." Bazı yardımlar hala açık denizde ve Kıbrıs'ta duruyor, ancak yetkililer yardımı Aşdod'daki İsrail limanına götürmek için alternatif planlara baktıklarını söyledi. Liman, Kıbrıs'tan Gazze'ye malzeme taşınması için olası bir yedek seçenek olarak görülüyor. Devam eden hava saldırıları orduyu Mayıs ayında kurulduğundan bu yana iskeleyi üç kez geçici olarak kaldırmaya zorladı.

Ayrıca proje, yardım kuruluşlarının Gazze'ye yiyecek ve diğer yardım malzemelerinin dağıtımını durdurmasına yol açan güvenlik tehditleri nedeniyle de engellendi. Yardım kuruluşları, Gazze'ye herhangi miktarda gıdanın memnuniyetle karşılandığını söylerken, birçoğu projeyi maliyetli bir dikkat dağıtma yöntemi olarak eleştirerek, ABD'nin uzun zamandır en verimli seçenek olarak görülen kara sınırlarından daha fazla yardıma izin vermesi için İsrail'e baskı yapmaya odaklanması gerektiğini söyledi.

ABD başkan adayı Trump'a silahlı saldırı gerçekleşti. Trump, eyaletin Butler şehrinde kürsüde konuşurken yaklaşık 7 el silah sesine benzer patlama duyuldu. İlk patlamanın ardından Trump'ın kürsüde sağ kulağını tuttuğu görüldü. Patlamalar devam ederken korumalar kürsüye atlayarak Trump'ın etrafını sardı. Patlamalar, mitinge katılan vatandaşlar arasında da paniğe neden oldu. Trump'ın korumalar kendini kürsüden indirmeden önce sağ yanağında kanlar akarken yumruğunu havaya kaldırdığı görüldü. Miting alanında panik devam ederken korumalar, Trump'ı acil olarak zırlı aracına götürdü. Donald Trump, olaydan sonra yaptığı ilk açıklamada "İyiyim ve tıbbi muayeneden geçiyorum." ifadesini paylaştı. Trump'ın sözcüsü: "Trump, bu iğrenç eylem sırasında hızlı davranan korumalara ve ilk müdahale ekiplerine teşekkür ediyor. Durumu iyi ve yerel bir tıbbi tesiste kontrol ediliyor." dedi.

ABD Gizli Servis Sözcüsü Anthony Guglielmi, X sosyal medya hesabından, bir mesaj paylaştı. Trump'ın, Pensilvanya'da düzenlediği seçim kampanyası sırasında "bir olay gerçekleştiğini" aktaran Guglielmi, "Gizli Servis, eski Başkanı koruma altına almıştır ve kendisi güvendedir." bilgisini verdi. Guglielmi, "Bu artık Gizli Servis'in yürüttüğü bir soruşturmadır, bilgi olması halinde paylaşılacaktır." ifadesini kullandı. ABD Federal Soruşturma Bürosu (FBI), eski ABD Başkanı Donald Trump'a miting sırasında suikast girişimi düzenleyen ve olay mahallinde öldürülen kişinin 20 yaşındaki Thomas Matthew Crooks olduğunu açıkladı. Soruşturmanın devam ettiği ifade edilen açıklamada olay hakkında bilgi sahibi kişiler, FBI'ın internet sitesine veya doğrudan telefon üzerinden bilgi paylaşmaya çağırıldı. Başkan Joe Biden ve tüm çizgilerin siyasi liderleri saldırıyı kınadı. Biden: "Bu tür bir şiddete Amerika'da yer yok." dedi.

ABD Başkanı Joe Biden, 27 Haziran'da Donald Trump ile yaptığı televizyon tartışmasından bu yana partisi tarafından büyük bir baskı altına alınmış durumda. CBS tarafından münazara sonrası yapılan ankete göre, Demokrat Parti seçmeninin yüzde 46'sı Biden'ın aday olmasını istemiyor, seçmenin yüzde 72'si ise Biden'ın başkanlık görevini yapmak için yeterli mental kapasiteye sahip olmadığını düşünüyor. Data for Progress'in anketine göre ise seçmenin yüzde 53'ü Biden'ın sağlığından endişeliyken, sadece yüzde 42'si Trump hakkındaki ceza davalarından ve demokrasiye yönelik taşıdığı riskten dolayı endişeli. Şu ana kadar 11 Demokrat Partili

Kongre üyesi, 81 yaşındaki Başkan'a, adaylığı daha genç birine bırakma çağrısı yaptı. Fakat münazaranın üzerinden geçen bu kısa sürede bu tür senaryoları konuşmaya şimdilik pek gerek yok gibi gözüküyor.

Donald Trump'ın Beyaz Saray'a adım adım yaklaştığı bu Kasım 2024 seçimlerinde şimdilik tablo da çok net görünüyor. Aksi bir durum olmazsa, Joe Biden adaylıktan çekilmeyecek, daha fazla televizyon programına ve canlı etkinliğe konuk olacak, Demokrat Parti kurultayındaki konuşmasıyla olumsuz imajını toparlamaya, eylül ayındaki ikinci münazarada cümle kurmaya, boşluğa bakmamaya ve Trump'a çok daha enerjik bir şekilde saldırmaya çalışacak. Günün sonunda, Obama, Clinton, ABD'li Senatör Bernie Sanders gibi solcu isimler, Trump karşıtı Cumhuriyetçiler ve Hollywood yıldızları "Trump kazanırsa, ABD demokrasisi çöker, diktatörlük kurulur" gibi bir söylemin merkezde olduğu Trump karşıtı bir kampanyayla Biden'ın düşen oylarını toparlayabilir. Bu yol sağlık sorunlarına rağmen seçmeni ikna edebilir. Sonuçların 6-7 kritik eyalette parti değiştirme refleksine sahip az sayıdaki seçmenin oyuyla belirlendiği bir seçimde her şey mümkündür. Fakat Biden'ın işi şimdilik çok zor.

-Delfin Akın, Özgül Berber

ABD'nin Suriye'ye yönelik dış politikası, son dönemde önemli gelişmelere sahne olmuştur. Bu dönemde ABD, insani yardımlarını artırmış, bölgedeki müttefikleriyle işbirliğini sürdürmüş ve terörle mücadele stratejilerini yeniden gözden geçirmiştir. İlk olarak insani yardımların artmış olmasından bahsedelim. Son bir haftada, ABD'nin Suriye'ye yönelik insani yardımları önemli ölçüde artmıştır. ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) ve Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla, Suriye'deki savunmasız topluluklara ve komşu ülkelerdeki Suriyeli mültecilere yönelik 920 milyon dolarlık ek insani yardım paketi açıklanmıştır. Bu yardım paketi, özellikle Şubat 2023'teki yıkıcı depremler sonrasında artan insani ihtiyaçları karşılamayı amaçlamaktadır. Sağlık hizmetleri, acil gıda desteği, barınma ve temiz suya erişim gibi temel ihtiyaçların karşılanması, yardım paketinin ana unsurları arasında yer almaktadır.

ABD'nin bir diğer yenilenen politikası ise terörle mücadele ve güvenlik politikasıdır. ABD'nin Suriye'deki terörle mücadele politikası, DEAŞ ve diğer terör örgütlerine karşı mücadeleyi sürdürmek üzerine odaklanmıştır. Son haftalarda, ABD'nin Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile işbirliği yaparak, bölgedeki terörist faaliyetlerin engellenmesi ve istikrarın sağlanması için çeşitli operasyonlar düzenlediği bildirilmektedir. Bu operasyonlar, terörist grupların yeniden güçlenmesini önlemeyi ve bölgedeki güvenliği artırmayı hedeflemektedir. Üzerinde durulabilecek bir diğer konu ise uluslararası işbirlikleri ve ABD'nin diplomatik çabalarıdır. ABD, Suriye'deki insani kriz ve çatışmaların çözülmesi için çabalarını sürdürmektedir. Geçtiğimiz hafta, ABD yetkilileri Brüksel'de düzenlenen "Suriye ve Bölgenin Geleceğini Destekleme" konferansına katılmış ve burada Suriye krizine yönelik uluslararası çabaların artırılması çağrısında bulunmuştur. ABD'nin bu konferansta yaptığı 920 milyon dolarlık insani yardım açıklaması, uluslararası toplumun dikkatini Suriye'deki insani duruma çekmeyi başarmıştır.

Bunlarla beraber ABD'nin Suriye politikasında, bölgesel nüfuz mücadelesi ve stratejik ittifaklar önemli bir yer tutmaktadır. ABD, Suriye'deki varlığını sürdürürken, İran ve Rusya'nın artan etkisine karşı dengeleyici politikalar izlemektedir. İran'ın Suriye'deki askeri varlığı ve Hizbullah aracılığıyla sağladığı destek, ABD'nin bölgedeki çıkarlarına doğrudan tehdit oluşturmakta ve bu durum ABD'nin Suriye politikasını şekillendirmektedir. Bu ikili dış ilişkilerde ise ABD'nin Suriye'ye yönelik dış politikasında karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, Suriye rejimi ile olan gerginliklerdir. Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yönetimi, ABD'nin desteklediği muhalif gruplarla çatışmaya devam etmekte ve bu durum, siyasi çözüm çabalarını zorlaştırmaktadır. ABD, Suriye rejimine yönelik yaptırımlarını sürdürerek, Esad rejiminin finansal kaynaklarını kısıtlamayı ve onu siyasi çözüm arayışına yönlendirmeyi amaçlamaktadır. . 2020 yılında yürürlüğe giren Caesar Yasası, Suriye rejimine ve onunla işbirliği yapan kuruluşlara yönelik kapsamlı ekonomik yaptırımlar getirmiştir ve bu politikasına yardımcı olmuştur.

Bununla birlikte, Suriye'deki insani kriz, terör tehdidi ve bölgesel istikrarın sağlanması gibi konular, ABD'nin Suriye politikasında öncelikli olmaya devam etmektedir. ABD'nin, Suriye'deki durumu iyileştirmek ve bölgedeki güvenliği artırmak için uluslararası toplumla işbirliği yapması, bu politikaların etkinliğini artıracaktır. Sonuç olarak, ABD'nin Suriye'ye yönelik dış politikası, insani yardım, terörle mücadele, diplomatik çabalar ve bölgesel stratejiler üzerine inşa edilmiştir. Son bir haftada yapılan 920 milyon dolarlık ek insani yardım paketi, ABD'nin Suriye'deki insani krizle mücadeleye verdiği önemi göstermektedir. Bölgedeki terörist faaliyetlerin engellenmesi ve istikrarın sağlanması için yürütülen operasyonlar, ABD'nin Suriye politikasının diğer önemli unsurlarıdır. Diplomatik çabalar ve uluslararası işbirliği, Suriye'deki çatışmaların sona erdirilmesi ve kalıcı barışın sağlanması için kritik öneme sahiptir.

-Sude Naz Akı

MEKSİKA hükümeti, Ukrayna-Rusya Savaşı'na yaklaşımı BM'nin işini iyi yapamayıp siyasetin bu savaşta başarısız olduğunu belirterek, Meksika'nın Ukrayna'daki çatışma için insani yardım planına katıldığını ve aynı zamanda tarih boyunca birçok işgale maruz kalan ve sürekli barış yanlısı olan Meksika'nın Ukrayna'nın işgalini kınadığını açıkladı.

Politikanın savaştan kaçınmak için gerekli olduğunu söyleyen Obrador anlaşma yolunun hiçbir zaman geç olmadığını ve masaya oturulması gerektiğini belirtti. Bu doğrultuda Meksika 5-6 Ağustos 2023'te Suudi Arabistan'da gerçekleşecek olan Rusya ile Ukrayna arasındaki çatışma ile ilgili toplantıya katılmaya istekli görünüp barış planlarına ve bu durumun ilerlemesine destek verdiğini söyledi.

Bu açıklamada Meksika, uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler Şartlarına dikkat çekerek bunlara saygı duyulması gerektiğini ve yapılacak olan toplantıda BM ile ilgili tüm tarafların katılımının önemli olduğunu belirtti. Buradan anlayacağımız üzere Meksika bu konuya Avrupa'dan daha kapsayıcı bakarak yapılacak olan toplantıların Rusya olmadan etkili olmayacağını düşünüyor. Obrador ise pek çok devlet başkanının talip olacağı bir konumda bulunmak istiyor ve iki ülke arasındaki sorunlarda arabulucu rolünü üstlenmeye hazır olduğunu söylüyor. Böyle bir krizde ana aktörler arasında ismini iyi bir yere yazdırmak Obrador gibi popülist bir siyasetçinin çok işine yarar, ağırlıklı olarak dış politikalarında olmak üzere belli alanlarda da iç politikalarında kendi lehine kullanabilir.

Meksika'nın bu savaşın durmasını istemesinin tek nedeni barış isteği gibi de görünmüyor. 2021 yılında Meksika, gübre ihtiyacının %62'sini ithal etti ve Rusya toplam satın almaların %27'sini oluşturarak Meksika için gübre ithalatında ana tedarikçi oldu. Savaşın getirdiği kriz ile nasıl dünyanın en büyük tahıl ihracatının gerçekleştiği Rusya ve Ukrayna büyük bir soruna yol açıyorsa, gübre konusunda da aynısını söyleyebiliriz. Aynı zamanda Meksika dünya gübre ihracatına yalnız %1,5 oranında katkıda bulunurken 2,9 milyon ton ithalat ile dünyada gübre ithalatında 6'ncı sırada yer alıyor.

-Ümit Can Bal

KANADA toprakları tarihin bilinen ilk dönemlerine bakıldığında tahmini 10.000 yıllık bir süreç boyunca İlk Halklar olarak tanınan yerliler tarafından yaşam alanı olarak kullanılmıştır.

Sonrasında Avrupalılar tarafından yapılan ilk ziyaretlerin MS.1000 yılı civarlarında Newfoundland ve çevresine yerleşen İskandinav ataları Vikingler'e dayandığı görülmektedir. Avrupalılar tarafından daha temelli ve yönetimsel olarak daha yayılcı yerleşimler 16 ve 17. yüzyıllarda Fransızlar tarafından yaşanmıştır.

1763'teki Yedi Yıl Savaşı'ndan sonra Fransa, Karayip Adaları'nı elde tutmayı amaçlayarak Kuzey Amerikan kolonisi Yeni Fransa'yı yani çoğunluğu Kanada topraklarından oluşan bölgeleri İngiliz Krallığı'na bırakmaya

karar verdi.İngilizler, 1763'te imzalanan Paris Antlaşması ile resmi olarak Kanada'nın bir bölümünde söz hakkı elde ettiler. Bu anlaşma ve İngilizlerin de bölgeye yerleşim kurmaları ile İngiliz egemenliği altındaki Kanada toprakları, birçok bölgede İngilizce hukuk ve yönetim sistemlerini benimsedi. Tüm bu yerleşimlerin sonucunda bu dönemde Kanada'da, Fransa ve İngiltere'nin başrolde olduğu 19. Yüzyıla kadar sürecek bir 'Koloniler Dönemi' ortaya çıktı. Koloniler dönemi sürecinde Kanada tarihi ve dış politikası uzun zaman Büyük Britanya İmparatorluğu ve İngiliz Milletler Topluluğu'na (British Commonwealth) bağımlı olarak şekillendi.

Günümüzde Kanada toprakları 1 Temmuz 1867'de İngiliz Kuzey Amerika Yasası'nın kabulü ile dört eyalete ayrılmış ve federal yönetim olmuştur.

Bu eyaletlerden Kanada bu hak ile ikiye ayrılarak Québec ve Ontario eyaletlerini meydana getirdi, diğer iki eyalet de New Brunswick ve Yeni İskoçya'ydı. Bu adımlar ile Kanada Federasyon'u şekillenmeye başlamış oldu. Diğer İngiliz koloni ve bölgeleri de kısa zamanda bu Federasyon'a bağlandılar böylece 1880'de Kanada, Newfoundland ve Labrador dışında (1949'da katıldılar) günümüzdeki şekil ve yönetim biçimini almış oldu.

Değişen ve gelişen bu yönetim sistemi sırasında ise 1945-1991 yıllarında yaşanan Soğuk Savaş dönemi Kanada dış politikası Batı bloğu içinde yer alarak ve NATO'nun kurucu üyelerinden biri olarak; Sovyetler Birliği'nin tehditlerine karşı güvenlik işbirliği ve antlaşmalarında yer aldı, NATO'nun savunma stratejilerine katkı sağladı, Kuzey Amerika'daki askeri varlığını NATO çatısı altında güçlendirdi. Bunlarla beraber Kanada, Soğuk Savaş döneminde nükleer silahların yayılmasını önlemek için uluslararası düzeyde diplomasi yürüttü.

Özellikle 1960'ların ortalarında, Kanada'nın öncülüğünde imzalanan "Nükleer Olmayanlar İçin Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması" (NPT) gibi anlaşmaların oluşturulmasında önemli rol oynadı.

20. yüzyılın sonlarına doğru ve 21. yüzyılda, Kanada'nın dış politikası daha bağımsız olmaya çalışan bir çizgide ilerlemeye çalışılmıştır. Kanada, uluslararası hukukun ve insan haklarının korunması, çevresel sürdürülebilirlik, küresel sağlık, demokrasi teşvikleri gibi uluslararası normların desteklenmesine odaklanılmıştır. Özellikle Birleşmiş Milletler, G7, G20 gibi platformlarda aktif rol alarak küresel meselelerde yer almayı hedefleyen bir dış politika izlenmiştir.

Bunlar ve benzeri adımlarla Kanada; dış politikasını, diplomatik ilişkilerini ve müttefikleri ile olan iş birliklerini sağlamlaştıracak pek çok güçlü adım atmıştır ve günümüze kadar uluslararası arenada diplomatik varlığını sürdürmeyi başarmış federal bir devlet olmuştur.

-Simay İlbilge Demirtel

KÜBA dış politikası, tarihsel olarak anti-emperyalist ve anti-kapitalist bir perspektife dayanmaktadır. Özellikle soğuk savaş döneminde ABD'ye karşı sert bir duruş sergileyen Küba, devrimci lideri Fidel Castro'nun önderliğinde sosyalist bir devlet olarak kuruldu. Küba Devrimi'nden sonra, ülke ABD'nin etkisinden uzaklaşarak Sovyetler Birliği'ne yaklaştı ve uzun yıllar boyunca SSCB'nin maddi ve askeri desteğini aldı.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte Küba, ekonomik zorluklarla karşı karşıya kaldı ve bu dönemde dış politikasını yeniden şekillendirmek zorunda kaldı. Küba, Latin Amerika'da ve diğer bölgelerdeki solcu hareketlerle ilişkilerini sürdürdü ve bazı ülkelerle ekonomik ve siyasi işbirlikleri geliştirdi. Özellikle Venezuela ile olan yakın ilişkileri, Hugo Chavez'in önderliğinde solcu hükümetle

güçlenmiştir.

Küba'nın dış politikası özellikle ABD ile ilişkileri açısından karmaşık bir tarihe sahiptir. ABD ile uzun yıllar boyunca gerilimler yaşanmış, ticaret ambargosu ve siyasi anlaşmazlıklar devam etmiştir. Ancak 2014 yılında Barack Obama'nın başkanlığı döneminde iki ülke arasında ilişkilerde belirli bir yumuşama yaşanmış ve diplomatik ilişkiler yeniden tesis edilmiştir. Fakat 2017' de Donald Trump' ın başkanlığı döneminde ABD-Küba ilişkileri tekrar gerilmiş ve bazı politika değişiklikleri gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, Küba' nın dış politikası genellikle bağımsızlık, anti-emperyalist ve sosyalizm temaları etrafında şekillenmiştir. Ülke, tarih boyunca Latin Amerika' daki diğer solcu hükümetlerle işbirliği yaparak ve uluslararası platformlarda aktif bir rol oynayarak bu değerleri savunmaya devam etmektedir.

Küba, ekonomik zorluklarla mücadele ediyor ve ekonomik reformlar üzerinde çalışıyor olabilir. Özellikle dış ticaretin ve yatırımların artırılması, özel sektörün büyütülmesi gibi konular gündemdedir.

Küba' da sağlık hizmetleri ve sosyal politikalar genellikle önemli bir gündemdir. Ülkedeki sağlık sisteminin durumu, eğitim politikaları ve sosyal güvenlik gibi konular gündemdedir.

Küba' nın dış politikası ABD ile ilişkilerin yanı sıra Latin Amerika ve diğer ülkelerle ilişkileri de kapsamaktadır. Küba' nın uluslararası platformlarda aldığı pozisyonlar, bölgesel işbirlikleri ve uluslararası yardım projeleri bu kapsamda değerlendirilebilir.

Küba' nın çevre koruma politikaları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve doğal kaynakların korunması gibi konular da gündemde olabilir.

Küba' daki insan hakları durumu ve demokratik reformlar da ulusal ve uluslararası gündemde yer alır. Bu konular, ülke içinde ve uluslararası toplum tarafından sürekli olarak izlenmektedir.

Küba' nın kültürel ve sanatsal yaşamı, sosyal hareketleri ve genç nüfusun kalıtımı gibi konular da gündemdedir.

-İlkin İrem Akçınar

VENEZUELA, Güney Amerika içerisinde önemli bir ülke olarak onlarca yıldır dış politikada etkin bir rol oynamaya devam etmektedir. Ülkenin dış politikasında genelde hükümetlerin ideolojik bakış açılarına göre şekillenmiş ve bölgesel ve uluslararası arenalarda çeşitli politikalar takip edilmiştir. 2000'li yıllarda Hugo Chavez'in iktidara gelmesiyle birlikte Venezuela'nın dış politikasında ciddi değişiklikler yaşandı. Chavez, Bolivarıcı Devrim olarak adlandırdığı sosyalist politikaları benimsedi. Bu sayede Latin Amerika'da sol bir blok oluşturma amacındaydı. Bunu sağlamak adına, Venezuela, Küba, Bolivya ve Ekvador gibi sol eğilimli hükümetlerle güçlü ittifaklar kurdu. Chavez dönemi, ABD karşıtı söylemlerle ve Batı'nın neoliberal politikalarına karşı sert eleştirileri de gösterdi.. ALBA (Amerika Halkları İçin Bolivarıcı İttifak) gibi bölgesel örgütlerin bu dönemde güçlendiği söylenebilir.

Cevizin 2013'te ölümünün ardından Nicholas Maduro başkanlık koltuğunda yer aldı. Maduro Chavez'in dış politikalarını aslında devam ettirmeye çalıştı fakat ekonomik kriz ve iç siyasi iktidarsızlıklarla birlikte Venezuela'nın dış politikadaki hamilelere oldukça zorlandı. Ülkenin petrol gelirlerine bağımlı olan ekonomisi petrol fiyatlarındaki global düşüşle oldukça zarar gördü. Bu bağlamda sosyal ve ekonomik sorunlar da beraberinde artıyordu.

Venezuela; Maduro'nun yönetimi içerisinde uluslararası anlamda izolasyon dönemine girdi. ABD ve Avrupa Birliği maduro hükümetine karşı yaptırımlara başladı ve buna istinaden birçok ülke muhalefet liderinden Juan

Gaido'yu geçici olarak devlet başkanı olarak tanıdı. Fakat Venezuela Çin Rusya Türkiye ve İran gibi ülkelerden Maduro destek almaya devam etti. Bu bağlamda Maduro hükûmetine ekonomik ve siyasi destek sağlandı ve Venezuela'nın dış politikada çok kutupluluğu anlatan çeşitli farklı stratejileri benimsendi.

Aslında Venezuela, Amerika'da sol eğilimli olan değeri hükümetlerle ve devletlerle birlikte bağlantılarını güçlendirmeye çalıştı. Fakat bölgedeki politik değişimlerden dolayı bu çabalar tam olarak yerine getirilemedi. Örneğin Brezilya'da Jair Bolsonaro'nun ve Arjantin'de Mauricio Macri'nin yönetimlerle birlikte devlet kontrolünü alması Venezuela'nın bölgesel desteğinde zayıflamalara uğramasına sebep oldu. Buna karşılık Maduro yönetimi ilişkilerini hala canlı ve güçlü tutmaya çalıştı. Güney - Güney işbirliği çerçevesinde Asya ve Afrika'da bazı ülkelerle ekonomik ve diplomatik anlamda ilişkiler artırıldı.

Son yıllarda görülebildiği gibi Venezuela dış politikasının önemli gelişmeler gitgide artarak devam etmektedir. 2020'de ABD seçimlerinden sonra Joe Biden yönetiminde Maduro hükümetine karşı politikalar gözden geçirildi. Fakat bu politikalarda ciddi anlamda değişiklikler gözlenmemiştir. Venezuela ekonomik krizden çıkmak adına Çin ve Rusya gibi ülkelerle enerji ve Madencilik alanlarında işbirliğini artırmaya devam ediyor. Diğer taraftan İran ile yapılan petrol takası anlaşmaları ve Türkiye ile de gerçekleştirilen ticaret anlaşmalarında Venezuela'nın ekonomik anlamdaki yalnızlık ve izolasyon politikalarından kurtulmak istediği dünya kamuoyuna yansdı.

Özetle, Venezuela'nın dış politikasında ideolojik yönetimler ve ekonomik zorluklarla birlikte uluslararası ilişkilerdeki dinamiklerin etkisi gözlenmeye devam edilmektedir. Bu bağlamda Maduro yönetiminin bölgesel ve küresel anlamda müttefiklerle birlikte dış politikada çok kutuplu bir yaklaşım izlediği söylenebilir. Diğer taraftan ülkenin iç siyasi ve ekonomik sorunları dış politikasını manevralarını engellemeye devam etmektedir. Venezuela'nın gelecekteki dış politikasında hiç ve dış dönemliklerdeki değişimlerle birlikte uluslararası arenada dikkatleri çekeceği de tahmin edilmektedir.

-Buğrahan Şahan

AVRUPA

ALMANYA Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock, çarşamba günü yaptığı açıklamada, 2025'te yapılması beklenen ulusal seçimde aday olmayı planlamadığını belirtti. Birçok krizin yaşandığı bu dönemde diplomasiye odaklanmak istediğini vurguladı. Baerbock, Yeşiller partisinin 2021 ulusal seçimlerinde Almanya'nın şansölyesi olmak için ilk kez aday olmuştu. Ancak parti, merkez sol Sosyal Demokratlar ve merkez sağ Birlik bloğunun ardından üçüncü sırada yer aldı ve Baerbock, mevcut Şansölye Olaf Scholz'un koalisyon hükümetinde dışişleri bakanı olarak görev aldı.

NATO zirvesinde CNN'e verdiği röportajda en üst göreve aday olup olmayacağı sorulduğunda, dünyada yaşanan krizler nedeniyle diplomasiye daha fazla ihtiyaç duyulduğunu belirterek aday olmayı planlamadığını dile getirdi. Güven ve iş birliğinin inşası için dışişleri bakanı olarak tüm enerjisini kullanmaya devam edeceğini ifade etti.

Geçen ay yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, merkez sağ Birlik kazandı ve aşırı sağcı Almanya için Alternatif'in (AfD) ikinci oldu. Oyların %11,9'unu alan Yeşiller partisi ise dördüncü oldu.

Washington'daki NATO Zirvesi öncesinde ABD ve Almanya taraflarından yapılan ortak açıklamayla Tomahawk seyir füzeleri ve diğer uzun menzilli silahların 2026 yılı itibarıyla Almanya'ya konuşlandırılacağı belirtildi. Bu silahların arasında SM-6'lar, Tomahawk füzeleri, geliştirilmekte olan hipersonik silahların bulunacağı belirtildi. ABD'nin bu silahları Avrupa'da konuşlandırması, NATO'ya olan bağlılığını ve Avrupa'nın caydırıcılığına katkısını gösterdiğine işaret edildi.

Almanya Şansölyesi Olaf Scholz, bu füzelerin Rusya'ya karşı caydırıcılığı arttıracığından memnuniyetle karşıladı. Bu karar 20 yıl sonra ABD füzelerinin geri dönüşü anlamına geliyor. Rusya Devlet Başkanlığı sözcüsünün yaptığı açıklamada bu kararın Soğuk Savaş'a doğru istikrarlı bir ilerleme olduğunu ifade etti. Bu duyuru Almanya'da öfkeye neden oldu.

1980'lerde Batı Almanya'da ABD füzelerinin yerleştirilmesi tepkiye neden olmuştu. Sovyet tehdidinin azalmasıyla ABD Avrupa'da bulunan füze sayılarını azaltmıştı. Fakat, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısıyla NATO ülkeleri savunmalarını güçlendirme konusunda hızlı davrandı.

Berlin'de görüşen Almanya Şansölyesi Olaf Scholz ve Japonya Başbakanı Fumio Kishida, Çin'in aşırı üretim yapması nedeniyle oluşan endişelerden söz edildi ve Çin'in artan askeri gücü nedeniyle Hint-Pasifik'te güvenlik iş birliğini artırma da anlaşıldı.

İki lider 2025'te Almanya'da görüşmek için anlaştı. Japon lider Kuzey Kore'nin Rusya ile yapmış olduğu askeri iş birliğinden rahatsız olduğunu dile getirirken, Şansölye Scholz bu durumu BM ihlali olarak değerlendirdi.

Kishida ve Scholz, "Satın Alma ve Çapraz Hizmet Anlaşması"nın yürürlüğe girmesiyle bir araya geldi. Alman firkateyninin Japonya limanını ziyaret etmesi ve Japon Deniz Savunma Kuvvetleri eğitim filosunun da Hamburg'da bulunması planlanıyor. Bu anlaşma iki ülkenin ordu ve savunma kuvvetleri arasında gıda, yakıt ve mühimmat paylaşımını kolaylaştırıyor. Ele alınan konularda ekonomi de bulunuyor.

-Beyza Nur Bayat

FRANSA'da, Paris savcılığı, aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi (RN) lideri Marine Le Pen hakkında, 2022 Cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasının yasa dışı finanse edildiği iddiaları üzerine ön soruşturma başlattı. Adli soruşturma, mali kredinin kabul edilmesi, mülkün kötüye kullanılması, dolandırıcılık ve sahtecilik iddialarını içeriyor ve Ulusal Seçim Kampanyası Hesapları ve Siyasi Finansman Komisyonu'nun (CNCCFP) Nisan 2024'teki raporu üzerine başlatıldı.

Le Pen'in kampanyasına yaklaşık 11,5 milyon euro yatırım yaptığı biliniyor. Le Pen, daha önce de Avrupa Parlamentosu'nda sahte bir iş planı kurarak zimmete para geçirme suçlamalarıyla karşı karşıya kalmıştı. Suçlu bulunursa, 10 yıla kadar hapis ve kamu görevine aday olma yasağı ile karşılaşabilir. 2020'de RN, 2014'ten kalan kredi borcunu kapatmak için bir Rus şirketiyle anlaşma yapmıştı. Le Pen, Batılı bankaların kredi vermeyi reddetmesi nedeniyle Rus bankasından kredi aldığını iddia etmişti. Le Pen, geçmişte Batılı ülkeleri, Rusya'ya uygulanan yaptırımları geri çekmeye çağırmış ancak daha sonra tutumunu yumuşatmıştı.

RN lideri Jordan Bardella ise Ukrayna'yı desteklediğini ve Kremlin ile yüzleşmeye hazır olduğunu belirtti. Bardella, Avrupa Parlamentosu'nda (AP) yeni kurulan "Avrupa'nın Vatansızları" ittifakına başkan olarak atandı. Bu ittifakın büyük ölçüde Rusya yanlısı bir tavır alması bekleniyor. Fransa'da erken genel seçimlerin ikinci turu tamamlandı ve resmi sonuçlara göre sol ittifak Yeni Halk Cephesi 184 koltuk kazandı. Macron'un Ensemble listesi 166 sandalye elde ederken, aşırı sağ Ulusal Birlik Partisi ve müttefikleri 143 koltuk aldı. Seçimler, 9 Haziran'dan bu yana ülkenin gündemindeydi ve dün akşam Yeni Halk Cephesi'nin beklenmedik çıkışıyla sona erdi. İçişleri Bakanlığı'nın açıkladığı sonuçlara göre, Boyun Eğmeyen Fransa, Yeşiller, Komünist Parti ve Sosyalist Parti'den oluşan Yeni Halk Cephesi 184 sandalye kazandı. İlk turda ağır bir yenilgi yaşayan Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Rönesans, Horizon ve Modem'den oluşan Ensemble ittifakı ise 166 sandalye kazandı. İlk turda zaferle çıkan ve ikinci turda favori olarak gösterilen aşırı sağ Ulusal Birlik Partisi ve Eric Ciotti'nin Cumhuriyetçi listesi 143 koltuk elde etti. Merkez sağ Cumhuriyetçiler ve müttefikleri, bölünmelere rağmen 65 milletvekili çıkarmayı başardı. Bağımsız sol partiler 10 milletvekili kazanırken, bağımsız

sağ partiler ise 9 koltuk aldı. Resmi sonuçlara göre, Ulusal Meclis'in mutlak çoğunluğu olan 289 koltuğa hiçbir parti ulaşamadı.

Eski Cumhurbaşkanı François Hollande, Correze'in 1. Bölgesinde Yeni Halk Cephesi'nin adayı olarak girdiği zorlu seçimi kazanmayı başardı. İlk turda Ulusal Birlik Partisi ve Cumhuriyetçiler'in adaylarıyla ikinci tura kalan Hollande, sol ittifakın birinci çıkmasıyla seçimi kazandı. Hollande, seçim zaferinden memnun olduğunu, ancak yeni dönemde aktif bir rol üstlenmek veya hükümet kurmak istemediğini açıkladı. Hollande, 2015'teki büyük terör saldırıları sırasında Cumhurbaşkanıydı ve 9 Haziran'da aşırı sağın Avrupa Parlamentosu seçimlerinde birinci gelmesi üzerine sol ittifaka destek vermek için aday olduğunu açıklamıştı.

Fransa'da sol ittifak Yeni Halk Cephesi'nin zaferiyle sonuçlanan erken genel seçimlerin ardından, Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron Fransız halkına bir mektup yazdı. NATO zirvesine katılmak üzere Washington'a gitmeden hemen önce yayımlanan mektubunda, Macron yüksek katılım oranının Cumhuriyetin canlılığını gösterdiğini belirtti ve bazı dersler çıkardığını ifade etti. Aşırı sağın ilk turda 11 milyon oy almasına rağmen, Fransız halkının bu kesimin hükümete gelmesini reddettiğini vurguladı. Seçimlerde hiçbir siyasi gücün tek başına yeterli çoğunluğu elde edemediğine dikkat çeken Macron, Cumhuriyetçi güçlerin mutlak çoğunluğu temsil ettiğini söyledi. Tüm siyasi güçlere ülke için çoğulcu bir çoğunluk oluşturmak amacıyla samimi ve dürüst bir diyalog çağrısında bulundu. Başbakanın atanması konusunda ise bu ilkeler doğrultusunda karar vereceğini belirtti. Mevcut hükümetin sorumluluklarını sürdüreceğini ve yeni bir Fransız siyasi kültürü yaratma çağrısında bulunarak mektubunu sonlandırdı.

Fransa'daki parlamento seçimlerinin ikinci turu, aşırı sağın yükselişini engelledi ancak hiçbir parti mutlak çoğunluğu sağlayamadı, bu da ülkeyi ekonomik belirsizliklere karşı savunmasız bırakıyor. Finans uzmanları, kamu borcunun GSYH'ye oranının yüzde 110'u aşması ve AB'nin Fransa'yı aşırı açık prosedürüne tabi tutması nedeniyle gerekli reformların uygulanmasında endişe duyuyor. Fransa'nın kredi notunun düşürülme riski artıyor.

BBVA'dan Pablo Zaragoza, parlamentodaki sandalye dağılımının olumlu olduğunu ancak reformlar için manevra alanının sınırlı olduğunu belirtti. Zaragoza ve BBVA Baş Stratejisti Roberto Cobo, sol blok içindeki politika farklılıklarının ve mali dengesizlik risklerinin altını çizdi. Goldman Sachs'tan Simon Freycenet, hükümet kurma zorluklarına ve bütçe risklerinin kötüleşme olasılığına dikkat çekti. ING ekonomisti Philippe Ledent ise Yeni Halk Cephesi'nin radikal programının piyasada istikrarsızlık yaratabileceği konusunda uyardı.

-Sedanur Çetin

İTALYA, 2024 itibariyle dış politikada çok yönlü ve dengeli bir strateji izlemektedir.

Bu yıl İtalya, G7 başkanlığını üstlenmektedir. Çeşitli küresel sorunları ele almak ve uluslararası iş birliğini güçlendirmek amacıyla bir dizi öncelik belirlemiştir.

İtalya, ekonomik büyümenin sürdürülebilir ve kapsayıcı olmasını teşvik etmektedir. Covid-19 pandemisinin küresel alandaki ekonomik etkilerinden toplanma sürecine odaklanmak, G7 gündeminin önemli bir parçasıdır. Bu kapsamda, sağlık sisteminin güçlendirilmesi ve ekonomik destek paketleri oluşturulması konuşulmaktadır.

G7'nin uluslararası güvenlik tehditlerine karşı ortak bir duruş sergilemesi gerektiği düşünülmektedir. Özellikle siber güvenlik, terörle mücadele ve bölgesel çatışmalar gibi konular gündemde yer almaktadır. Bu bağlamda İtalya, G7'nin Ukrayna'ya destek sağlamaya devam etmesini ve Rusya'ya uygulanan yaptırımların

sürdürülmesini savunmaktadır. İtalya, özellikle Akdeniz üzerinden gelen göçmenler konusundaki insani durumu ele almakta ve G7 ülkelerinin göçmen krizine daha etkin çözümler bulmasını teşvik etmektedir. 2024 yılı boyunca İtalya, G7 başkanlığı süresince uluslararası iş birliğini güçlendirmek ve küresel sorunlara yönelik etkili çözümler geliştirmek amacıyla yoğun çaba sarf etmektedir. Ekonomik istikrar, iklim değişikliği, uluslararası güvenlik, göç, insan hakları, sağlık ve dijital dönüşüm gibi alanlarda belirlediği öncelikler doğrultusunda, G7 ülkeleri arasında daha güçlü ve uyumlu bir iş birliği ortamı yaratmayı hedeflemektedir.

2024 yılında İtalya'nın Kuşak ve Yol Girişimi'nden (BRI) ayrılması hem iç hem de dış politikada önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Bu karar, İtalya'nın Çin ile olan ekonomik ve diplomatik ilişkilerini yeniden değerlendirmesiyle şekillenmiştir.

ABD ve AB'nin, Çin'in artan ekonomik ve siyasi nüfuzunu dengelemeye yönelik baskıları. İtalya, Batı ittifaklarına olan bağlılığını göstermek ve ABD ile AB ile olan ilişkilerini güçlendirmek istemektedir. Çin'in BRI projeleri aracılığıyla stratejik liman ve altyapılara erişim sağlaması, İtalya'nın ulusal güvenlik endişelerini artırmıştır. BRI kapsamında gerçekleştirilen projelerin ekonomik getirileri ve sürdürülebilirliği konusunda hayal kırıklığı. İtalya, bazı projelerin beklenen ekonomik büyümeyi sağlamadığını ve borç yükünü artırdığını değerlendirmiştir.

Çin ile ticaret dengesizliği ve İtalyan işletmelerinin Çin pazarında karşılaştığı zorluklar, ekonomik ilişkilerin yeniden gözden geçirilmesine yol açmıştır. Çin'in insan hakları ihlalleri ve otoriter politikaları, Batı ülkeleri arasında giderek artan bir endişe kaynağı olmuştur. İtalya, insan hakları ve demokratik değerler konusundaki tutumunu netleştirmek istemiştir.

İtalya'nın BRI'den ayrılması, ABD ve AB ile olan ilişkilerini güçlendirebilir. Bu, İtalya'nın Batı ittifaklarına olan bağlılığını vurgulayan bir adım olarak görülmektedir. NATO ve AB içindeki stratejik ve ekonomik iş birliklerinin artması beklenmektedir. Çin'in İtalya'nın bu kararına tepkisi, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerde gerilime yol açabilir. Bu, ticaret ve yatırım ilişkilerinde olumsuz etkiler yaratabilir.

Çin, BRI kapsamında yapılan yatırımları ve anlaşmaları yeniden değerlendirebilir. İtalya, BRI'den ayrılmasının ardından, iç ekonomik politikalarını ve altyapı projelerini yeniden yapılandırabilir. Yerli sanayi ve teknoloji sektörlerine yönelik teşviklerin artırılması, İtalya'nın dijital dönüşüm ve yeşil ekonomi hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilir.

İtalya'nın Kuşak ve Yol Girişimi'nden ayrılması, ülkenin dış politika stratejisinde önemli bir değişiklik olarak kabul edilmektedir. Bu adım, İtalya'nın Batı ittifaklarıyla daha yakın ilişkiler kurma arzusunu ve ulusal güvenlik ile ekonomik sürdürülebilirlik konusundaki endişelerini yansıtmaktadır. Çin ile olan ilişkilerde kısa vadede bazı gerilimler yaşansa da, uzun vadede İtalya'nın uluslararası arenada daha dengeli ve stratejik bir konum elde etmesi hedeflenmektedir.

-Elif Başer

İNGİLTERE'de yaşam maliyetleri artmaya devam ediyor. Joseph Rowntree Vakfı'nın araştırmasına göre, neredeyse bir milyon kişi yoksulluk sınırının sadece 10 pound uzağında yaşıyor ve 3.2 milyon kişi ise sadece 40 pound farkla yoksulluk sınırının üzerinde kalıyor. 2022/23 döneminde yoksulluk oranı artarak son iki yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Trussell Trust, geçtiğimiz yıl içinde 3.1 milyon acil gıda paketi dağıtarak rekor kırdı. Bu zor ekonomik koşullar altında, düşük gelirli aileler için çeşitli mali destekler sunulmaya devam ediyor.

Universal Credit, devlet emeklilik maaşı, çocuk yardımı ve diğer sosyal yardımlar Temmuz ayında normal ödeme günlerinde yapılacak. Ayrıca, Hükümet'in Hane Halkı Destek Fonu'nun süresi uzatılarak yerel yönetimlere hassas durumdaki hanelere destek sağlama yetkisi verildi.

4 Temmuz 2024'te yapılan Birleşik Krallık genel seçimleri, İşçi Partisi'nin zaferiyle sonuçlandı. Keir Starmer liderliğindeki İşçi Partisi, Muhafazakar Parti'yi büyük bir farkla yenerek 1997'den bu yana en büyük zaferini elde etti. Muhafazakarlar, son 14 yılın ardından hükümetteki yerini kaybetti ve 250'den fazla sandalye kaybetti. Bu seçim, Brexit ve COVID-19 pandemisi sonrası yapılan ilk genel seçim olma özelliği taşıyor. Seçim kampanyaları, hükümet değişikliği yönündeki halk görüşlerine odaklandı ve Muhafazakar Parti'nin popülaritesi önemli ölçüde düştü. Ayrıca, bu seçimde ilk kez fotoğraflı kimlik gereksinimi de uygulandı.

18 Temmuz 2024'te, İngiltere Başbakanı Rishi Sunak, Blenheim Sarayı'nda Avrupa Siyasi Topluluğu (EPC) toplantısına ev sahipliği yapacak. Toplantıya yaklaşık 50 Avrupa lideri katılacak ve Ukrayna'daki savaş, yasadışı göç gibi ortak sorunlar ele alınacak. EPC, 2022'de kurulmuş olup, bu dördüncü toplantısı olacak. Toplantının amacı, Avrupa'nın Putin'in saldırganlığına karşı bir araya gelmesini sağlamak, enerji güvenliği konusunda işbirliği yapmak ve göçmen kaçakçılığı gibi suçlarla mücadele etmektir. Sunak, toplantının, Avrupa'nın güvenliği ve refahı için önemli bir forum olduğunu belirtti.

Ekonomik zorluklar ve sosyal yardımların yetersizliği, İngiltere'nin toplumsal dokusunu zorluyor. Hükümetin sunduğu destekler, özellikle düşük gelirli aileler için hayati öneme sahip olsa da, yoksulluk oranlarındaki artış, daha fazla ve etkili müdahalelere ihtiyaç olduğunu gösteriyor. Bu durum, önümüzdeki dönemde hükümetin ve sosyal yardım kuruluşlarının daha fazla çaba göstermesini gerektirebilir.

2024 genel seçimleri, İngiliz siyasetinde önemli bir dönüm noktası olarak tarihe geçecek. İşçi Partisi'nin zaferi, halkın değişim isteğini ve Muhafazakar Parti'nin politikalarına olan memnuniyetsizliği yansıtıyor. Bu seçim sonucunun, İngiltere'nin iç ve dış politikalarında önemli değişikliklere yol açması bekleniyor.

Avrupa Siyasi Topluluğu toplantısı, İngiltere'nin Avrupa ile olan ilişkilerini güçlendirmek ve ortak sorunlarla mücadele etmek için önemli bir fırsat sunuyor. Özellikle Ukrayna'ya verilen destek ve yasadışı göçle mücadele konuları, Avrupa'nın güvenliği ve istikrarı için kritik öneme sahip.

Sonuç olarak, Temmuz 2024, İngiltere için ekonomik zorlukların, siyasi değişimlerin ve uluslararası işbirliğinin öne çıktığı bir dönem oldu. Bu gelişmelerin, ülkenin gelecekteki yönelimi üzerinde derin etkiler bırakması muhtemel. İngiltere'nin bu zorluklarla nasıl başa çıkacağı ve yeni hükümetin politikalarının nasıl şekilleneceği, önümüzdeki aylarda yakından takip edilecek konular arasında yer alıyor.

-Ülkü Hilal Bozer

ORTADOĞU

İRAN Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi, 19 Mayıs 2024 tarihinde Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile birlikte Giz Galası Barajının açılışını yapmak üzere İran-Azerbaycan sınırına yaptığı ziyaretin dönüşünde geçirdiği helikopter kazası sonrasında hayatını kaybetmişti. Bunun üzerine İran Anayasası'nın 131. Maddesine göre Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı olan Muhammed Muhbir cumhurbaşkanı vekili oldu. Seçimler 28 Haziran 2024 tarihinde yapıldı ancak seçim ikinci tura kaldı. 'Reformist' aday Mesud Pezeşkiyan ve 'Muhafazakar' aday Said Celili arasında halk seçim yaptı. Ülke genelinde 30,53 milyon kişi oy kullandı ve Mesud Pezeşkiyan yüzde

53,7 ile Muhafazakar aday Said Celili'nin oylarından yaklaşık 2 milyon daha fazla oy alarak cumhurbaşkanı seçildi.

Önceki denemelerinin ardından 2024 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Mesud Pezeşkiyan tekrar aday oldu ve bu sefer adaylığı onaylandı. İbrahim Reisi döneminde muhafazakar kısma yapılan yatırımlar düşünüldüğünde Pezeşkiyan'ın adaylığının onaylanması birçokları için şaşırtıcıydı.

Seçim kampanyasında özellikle ekonomik kalkınma, işsizliğin azaltılması, yolsuzlukla mücadele gibi konulara odaklanıldı. Pezeşkiyan'ın seçim vaatleri arasında internet sansürünün kaldırılması, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gibi reformist politikalar yer aldı. Ayrıca İran'ın uluslararası ilişkilerde daha yapıcı ve işbirlikçi role sahip olması gerektiğini savundu. Bu kapsamda Batı ile ilişkilerin düzeltilmesini ve ekonomik ambargoların kaldırılması için daha diplomatik süreçler izlenmesi gerektiğini düşünmüştür.

Said Celili, 2024'te İran cumhurbaşkanı olsaydı, İran'ın dış politikası daha sert ve Batı karşıtı olabilirdi. Celili, nükleer anlaşmaya (JCPOA) karşı direnç gösterebilir ve ABD yaptırımlarına karşı daha katı bir duruş sergileyebilirdi. Orta Doğu'da İran'ın nüfuzunu artırarak, Suriye, Lübnan, Yemen ve Irak'taki müttefiklerine daha fazla destek sağlayabilirdi. Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleriyle ilişkilerde daha agresif bir yol izlenebilirdi. İsrail'e karşı daha sert bir duruş sergileyip, Rusya ve Çin ile ilişkileri güçlendirmeye çalışabilirdi. Bu politikalar, şüphesiz, bölgesel ve uluslararası düzeyde daha fazla gerilim ve çatışmaya yol açardı.

Mesud Pezeşkiyan'ın uluslararası ilişkilerde daha ılımlı bir diplomatik yol izlemek istediği ortada. Mesud Pezeşkiyan, İran'ın cumhurbaşkanı olarak Türkiye ile ilişkileri muhtemelen pragmatik ve işbirliğine dayalı bir şekilde yönetmeye devam edecektir. İki ülke arasındaki ticaret ve ekonomik işbirliğini artırma yönünde adımlar atarak, ortak projelerde ve enerji sektöründe işbirliğini güçlendirebilir. Ayrıca, bölgesel güvenlik konularında ortak çıkarlar doğrultusunda işbirliği yapma eğiliminde olabilir. Suriye ve Irak gibi komşu ülkelerde istikrarı sağlama konusunda Türkiye ile daha uyumlu bir politika izleyebilir ve mülteci krizleri, terörle mücadele gibi konularda ortak çözümler arayabilir. Pezeşkiyan'ın yönetiminde, Türkiye ile diplomatik ve ekonomik ilişkilerin daha da derinleşmesi beklenebilir.

Mesud Pezeşkiyan'ın diplomatik olarak işbirlikçi rolü ele alındığında, İran'ın uluslararası siyasi politikası muhtemelen daha ılımlı ve işbirlikçi bir çizgide olacaktır. Pezeşkiyan, uluslararası toplumla daha yapıcı ilişkiler kurmayı hedefleyebilir, özellikle ekonomik yaptırımların hafifletilmesi ve ticaretin artırılması için diplomatik çabalarını yoğunlaştırabilir.

Batı ile ilişkilerde ise daha esnek ve diyaloga açık bir yaklaşım benimseyebilir, nükleer anlaşma gibi konularda uzlaşılı yolları arayabilir. Bölgesel güvenlik ve istikrarı sağlamak için komşu ülkelerle işbirliğini güçlendirebilir, özellikle Türkiye, Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkeleriyle daha uyumlu politikalar izleyebilme olasılığı yüksektir. Çin ve Rusya ile stratejik ortaklıklarını sürdürerek, çok yönlü bir dış politika izlemeye çalışabilir. Pezeşkiyan'ın liderliğinde, İran'ın uluslararası arenada daha fazla diplomasi ve işbirliği odaklı bir politika benimsemesi beklenmektedir.

-Kumru Aslan

LÜBNAN, Ortadoğu'daki gerilimlerin ortasında yer almaya devam etmektedir. Hizbullah'ın İsrail'i hedef alan saldırıları, 7 Ekim'in hemen sonrasında başladı. Geçtiğimiz 8 ay boyunca yaklaşık 400 Hizbullah askeri hayatını kaybetti. Düşük dozlu başlayıp zamanla ivme kazanan bu savaşta Hizbullah'ın ana stratejisi, İsrail'i kuzey

cephesinde oyalayarak işgal güçlerinin odağını bölmek üzerine kurulu oldu. Bu sayede Hizbullah hem İsrail'in Gazze'ye tüm gücüyle saldırmasını engellemeyi hem de Filistinli direniş gruplarının üzerindeki baskıyı hafifletmeyi amaçlıyor. Hizbullah'ın bu stratejisinin bir benzerini 2006'da görmüştük. Ancak günümüzde yerel ve bölgesel konjonktür sebebiyle Lübnan topraklarında büyük ölçekli bir savaş Hizbullah'ın da talep ettiği bir seçenek değildir.

2006 yılında Hizbullah sınır ötesi bir baskın düzenleyerek bir İsrail devriyesine saldırmış, beş askeri öldürmüş ve iki cesedi kaçırmıştı. Çatışma 34 günlük bir savaşa dönüştü. İsrail ordusu Lübnan içinde kara harekâtı başlattı ama Hizbullah tarafından durduruldu. Beyrut'un güney banliyösünün büyük bir bölümünün ve Güney Lübnan'daki bölgelerin yerle bir olması, 1.200 Lübnanlının ölmesi ve altyapının büyük zarar görmesiyle sonuçlanmıştı. Savaştan sonra alınan 1701 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararıysa; Litani Nehri'nin güneyindeki bölgenin Hizbullah güçlerinden boşaltılmasını ve oraya Lübnan ordusu ile uluslararası güçlerin yerleştirilmesini öngörmektedir. Öte yandan kararı uygulamakla görevli Lübnan ordusu ve BM'nin Lübnan'daki barış gücü UNFIL başarısız oldu.

İsrail ile Lübnan arasında "Mavi Hat" olarak tabir edilen sınır hattında son haftalarda gerginliğin arttığı görülüyor. İsrail ordusu, 18 Haziran'da Lübnan'a yönelik olası bir saldırıya ilişkin "operasyonel planı" onayladığını duyurmuştu. İsrail Savunma Bakanı Gallant, ise İsrail ordusunun savaş durumunda Lübnan'ı taş devrine dönüştürme kapasitesinin olduğunu söyledi.

Hizbullah Genel Sekreteri Hasan Nasrallah'ın 19 Haziran'daki konuşmasında İsrail'e yönelttiği tehdit bunun en belirgin kanıtı olabilir. Nasrallah, Direnişin Celile'ye girebileceği ve düşmanın, tüm kıyılarının ve gemilerinin hedef alınacağı Akdeniz'de kendisini neyin beklediğini çok iyi bildiği imasında bulundu. Nasrallah ayrıca savaş durumunda İsrail'e destek vermeleri halinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni vuracaklarını da belirtmişti.

Bu savaşın hem bölgesel bir boyut kazanma riski hem de büyük çaplı yıkımlara neden olma ihtimali herkes tarafından görülüyor. Bölgesel ve küresel aktörler de tansiyonu yükselmesini ve bölgede yeni bir çatışmayı istemiyor. Nitekim İsrail savunma Bakanının ABD Dışişleri Bakanı ile görüşmesi sırasında "Hizbullah ile diplomasiyi tercih edeceklerini" açıklamak zorunda kalması bu konudaki ABD telkinini de göstermesi açısından önemlidir.

Her iki tarafın da gerilimi tırmandırmaktan kaçınmak için aslında geçerli sebepleri mevcut; İsrail Gazze'de kanlı bir harekâta girişmiş durumda. 7 Ekim'den bu yana yaklaşık 1.400 vatandaşını ve askerini kaybetti, esir alınan vatandaşlarının durumuyse bilinmiyor. Halk hükümet değişikliği için meydanlarda protestolar düzenliyor. Hizbullah ise İsrail'in intikamına davetiye çıkararak halkın desteğini alamayacağını biliyor. Özellikle de pek çok Lübnanlı 2006'daki savaşı hatırlarken ve çoğu sivil 22 binden fazla Filistinlinin öldürüldüğü Gazze yıkımını canlı olarak izlerken.

Lübnan'ın işlevsiz politik ortamı da görüşmelere yardımcı olmuyor. Ülkenin Ekim 2022'den bu yana bir cumhurbaşkanı yok ve o zamandan bu yana bir bakanlar kurulu tarafından yönetiliyor. Ekonomik olarak da 2020'de meydana gelen Beyrut limanındaki patlamanın etkileri de şehirde halen hissediliyor.

Tam kapasiteli bir savaşa girmeye taraf olmadığını açıklayan Hizbullah'ın, ülke içi meşruiyeti inşa etmeden ve müttefiklerinin mutlak onayını almadan İsrail'e topyekûn bir savaş başlatması neredeyse imkânsız. Son dönemlerde Hizbullah'ın saldırılarının dozunu artırması, takip ettiği stratejinin bir sonucu olarak okunabilir. Hizbullah'ın önceliği, Lübnan'daki hegemonyasını korumak, savaşın durdurulması ve İsrail ile kara sınırlarının çizilmesi yönündedir.

Sonuç olarak, Gazze Savaşı sürdüğü müddetçe Hizbullah'ın saldırılarının dozunu tedricen artıracaklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu caydırıcılığın İsrail tarafındaki karşılığı ise denklemdeki değişkenlere dönük yapılan hesaplamalarla ilişkili olacaktır.

-Zeynep Güven

İRAK modern anlamda, 1920'de Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından İngiliz işgali ve mandası altında ortaya çıkmıştır. 1921'de İngilizler'in desteklediği Faysal bin Hüseyin, Irak'ın ilk kralı oldu. 1932'de ise İngiliz mandasından kurtularak bağımsızlığını kazandı ve Milletler Cemiyeti'ne üye olan ilk Arap devleti oldu.

Monarşi, 1958'de General Abdülkerim Kasım'ın öncülüğündeki askeri darbe ile son buldu. Sosyalist ve milliyetçi politikalarla modernleşmeyi hedefleyen Kasım'ın ardından, 1963'de ülkede tekrardan darbe rüzgarları esti ve Baas Partisi iktidara geldi. Takvimler 1979'u gösterdiğinde ise Saddam Hüseyin'in otoriter yönetimi başlamıştı. İran-İrak Savaşı, Kuveyt'in işgali ardından başlayan Körfez Savaşı ve savaşın ardından gelen büyük ekonomik yaptırımlar ülkeyi oldukça kötü etkiledi. 2003'e gelindiğinde ise ABD, Irak'ın kitle imha silahları kullandığını öne sürerek Irak'ı işgal edip, Saddam Hüseyin'in diktatörlüğünü sona erdirdi.

Sünni-Şii gibi mezhepsel çatışmalar, kimlik çatışmaları ve DEAŞ'ın yükselişi gibi unsurlar ülkeyi kaosa sürüklemişti. Yıllar süren istikrarsızlık ve çatışmaların ardından 2011'de ABD Irak topraklarından çekilme kararı aldı. ABD'nin ardından Irak çeşitli radikal grupların varlığı nedeniyle iç güvenliğini sağlamakta zorlandı ve 2014'te DEAŞ Musul'u ele geçirdi ve Irak'ın büyük bir kısmına hâkim oldu. 2017'den itibaren Irak topraklarından DEAŞ'ı büyük ölçüde temizledi ancak örgüt hala eylemler yapmaya devam ediyor.

Ülkeyi istikrarsızlığa sürükleyen güvenlik sorununun yanısıra ülkedeki yolsuzluk, işsizlik ve kamu hizmetlerindeki yetersizlik halkı protesto yapmaya itti ve 2019'da hükümet baskı altına alındı ve istifa ettirildi. Irak merkezi hükümeti yıllarca süren kaos ve istikrarsızlığın ardından halkın yolsuzlukla mücadele, asayişin sağlanması ve ekonomik reform ihtiyacına yanıt vermesi bekleniyor.

-Dilara Erdoğan

MİSİR, bir cumhuriyet olarak yönetiliyor. Anayasası 2014 yılında kabul edilmiş olup, ülkede yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı tarafından kullanılıyor. Yasama organı çift meclisli bir parlamentodan oluşuyor. Temsilciler meclisi ve Senato. Şu anda Abdel Fattah el-Sisi cumhurbaşkanı olarak görev yapıyor ve ülkede genellikle otoriter bir yönetim biçimi izleniyor.

Mısır Bakanlar Kurulu'nda savunma, dışişleri, maliye ve petrol bakanlıklarını içeren kapsamlı revizyon gerçekleştirildi. Bir buçuk ay önce yeni hükümeti kurmakla görevlendirilen Mısır Başbakanı Mustafa Medbuli'nin oluşturduğu kabine üyeleri yemin edip göreve başladılar. Yeni kabinede birçok değişiklikler oldu. Savunma Bakanlığına Muhammed Zeki yerine Abdulmecid Sakr, Daha önce Savunma Bakan Yardımcılığını görevindeydi. Süveyş Valiliği döneminde çeşitli kalkınma ve altyapı projelerine imza attı.

Dışişleri Bakanı Samih Şukri yerine Bedr Abdulati atandı, Bundan önce Brüksel Büyükelçiliği görevinde bulunmaktaydı ve ülkesi ile Avrupa arasında ilişkilerin geliştirilmesinde rol oynadı. Mısır ile AB arasındaki ticari işbirliğinin geliştirilmesine de büyük katkı sağladı. Maliye Bakanı Muhammed Muayyit'in yerine ise Ahmed Kucuk getirildi. Kucuk ise ülkenin IMF ile yaptığı müzakerelere katıldı ve çok sayıda uluslararası kurum ve kuruluşta çalıştı.

Mısır tarihindeki en büyük revizyon olarak görülen bu uygulamada 31 bakanlıktan 23'ü değiştirildi. Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi ve Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, son günlerde İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarının yoğunlaştığı ve bölgedeki gerilimin arttığı bir zaman diliminde bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Mısır Cumhurbaşkanlığından yapılan resmi açıklamaya göre, liderler Gazze'deki gerginliği ele aldılar ve çatışmaların yayılmasını önlemenin önemine vurgu yaptılar. Ayrıca, Filistinlilerin evlerinden zorla çıkarılma girişimlerini kesin bir şekilde reddettiler.

Görüşme sırasında Cumhurbaşkanı Sisi, Mısır'ın Gazze'de ateşkes sağlama çabalarını, insani yardımların sürdürülebilir bir şekilde ulaştırılması gerekliliğini ve bağımsız bir Filistin devletinin kurulması için çabalamanın önemini vurguladı. Mısır'ın bölgesel istikrar ve güvenliğe katkı sağlama konusundaki kararlılığını da dile getirdi.

İsrail'in 7 Ekim'den bu yana Gazze Şeridi'ne düzenlediği saldırılarda en az 15 bin 694'ü çocuk, 10 bin 279'u kadın olmak üzere 38 bin 98 Filistinli öldü, 87 bin 705 kişi yaralandı. Enkaz altında halen binlerce ölü olduğu bildirilirken, halkın sığındığı hastane ve eğitim kurumları hedef alınarak sivil altyapı da tahrip ediliyor.

-Deniz Kılıçarslan

SUUDİ ARABİSTAN'ın dış politikasındaki güncel stratejik yaklaşımından bahsedebilmemiz için öncelikle Suudi Arabistan'ın 2030 vizyonuna kısaca değinmek gerek. Suudi Arabistan'ın 2030 vizyonu için Krallık, petrole olan bağımlılığını azaltma, ekonomisini çeşitlendirme ve sağlık, eğitim, altyapı, rekreasyon ve turizm gibi kamu hizmet sektörlerini geliştirme planıdır. Hedefler arasında ekonomik ve yatırım faaliyetlerini güçlendirmek, mallar ve tüketim ürünleri yoluyla ülkeler arasında petrol dışı sanayi ticaretini artırmak ve askeriye, üretim ekipmanı ve mühimmatı için hükümet harcamalarını artırmak yer alıyor. Krallık, Riyad'ı bölgesel ve küresel etkisini arttırarak ve dış bağlarını genişleterek çıkarlarını gözeten önemli bir orta güce dönüştürürken daha bağımsız bir dış politika izleme çabasında bulunmaktadır. Dolayısıyla Suudi Arabistan'ın küresel düzene ilişkin yapıcı ve gelişen bir bakış açısına sahip olduğu söylenebilir.

Krallık, geçmişte kurmuş olduğu geleneksel ittifaklarına karşın Ortadoğu içinde ve ötesinde uzun süredir devam eden çatışmaları çözmek için diplomatik girişimlere ağırlık veren bir dış politika izleme yoluna koyuldu. Krallığın uluslararası siyasetteki rolüne bölgesel ilişkiler açısından değinecek olursak karşımıza ilk Riyad-Tahran diyalogu çıkmaktadır.

Süregelen gerginlikler ve bölgesel rekabet, ilişkilerin ilerletilmesinde dikkatli bir gözetim gerektiriyor ve bu nedenle Krallık ihtiyatla ilerliyor. İran'ın taahhütlerini yerine getirmemesi ve bölgede şiddet içeren davranış ve faaliyetlerde bulunmasına dair geçmişten gelen bir endişe var. Bu endişe, özellikle 7 Ekim'deki gibi son olaylar ve İran'ın Gazze Savaşı'ndaki tutumu ışığında, İran destekli Husi örgütünün Kızıldeniz'deki saldırıları ve gerginliği tırmandırması nedeniyle daha da arttı.

Gazze'deki kriz, İran'ın Lübnan'da Hizbullah, Yemen'de Husiler ve Irak'ta İran yanlısı Şii milisler aracılığıyla bölgesel istikrar ve güvenliğe zarar verecek şekilde "direniş eksenini" sürdürme niyetinde olduğu gerçeğinin altını daha da çizdi. İlişkilerin bu denli sıklıkla zora sokulması son dönemlerde Krallığı yeni diplomatik girişim çabalarına itti. Eylül 2023'te Suudi Arabistan Riyad'da Husilerin liderliğindeki heyetlerle ateşkes görüşmeleri gerçekleştirdi ve Krallık, Yemen'de uzun zamandır süregelen savaşı sona erdirmek için kalıcı bir ateşkes müzakere etme çabalarını sürdürdü.

En önemlisi, Krallık 19 Mayıs 2023'te 32. Arap Birliği Zirvesi'ne ev sahipliği yaptı ve 10 yıldan uzun süredir ilk kez 22 Arap ülkesinin tamamından temsilciler katıldı. Zirve iki açıdan dikkat çekiciydi: Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın katılımı, Suriye'nin Arap dünyasına yeniden entegrasyonu ve Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir

Zelenski'nin ziyareti ve onur konuğu olarak katılımı. Krallığın uluslararası siyasetteki rolünü küresel ilişkiler ışığında değerlendirecek olursak karşımıza Riyad'ın Washington ve Pekin ile diyalogu çıkmaktadır.

Krallık, güvenlik ortağı olarak ABD'nin yerini hiçbir şeyin tutamayacağını farkında. Buna ek olarak Riyad, diğer güçlerle kurabileceği ittifakların sınırlarının da farkında. Suudi Arabistan'ın ulusal ve bölgesel çıkarlarını dış politikalarında ön planda tutma ve uluslararası düzeyde herhangi bir kampla özdeşleştirilmeme kararlılığı son yıllarda daha belirgin hale geliyor. Krallık, güvenlik ortağı olarak ABD'yi değiştirmenin bedelinin yüksek olduğunu biliyor ancak aynı zamanda fırsatların ve diğer ortaklarla ilişki kurmanın veya stratejik ilişkileri güçlendirmenin riskinin daha yüksek olduğunu da biliyor.

Krallık ayrıca ABD ve Çin arasında bir çekişme noktası haline gelmek istemiyor ve bunun kendileri için bir ya o, ya da öteki seçimi olmadığını açıkça belirtti. Pekin ya da Washington'dan biriyle ilişki kurmak bir kazan-kaybet durumu olarak görülmemeli. Krallığın kendi bakış açısından bölgesel güvenliği sağlamak için en iyi olanı yapmak öncelikli olacak gibi gözüküyor.

Bu durum İran-Suudi yakınlaşmasında kolaylaştırıcı olarak Çin'in seçilmesinde açıkça ortaya çıkmıştır. İran sözü konusu olduğunda ABD'nin gerilimi azaltma cephesinde sonuç alamayacağını bilen Riyad, Suudi ulusal çıkarlarının merkezinde yer alan bir anlaşmayı sağlamak için Pekin'e başvurdu. Suudi Arabistan'ın diğer güçlerle yakınlaşması, Körfez'de ABD'nin Körfez'e olan bağlılığına dair artan ve süregelen endişelerle de bağlantılı ki bu da Amerika'nın güvenlik rolüne olan güvenin azalmasına ve ABD-Körfez İşbirliği Konseyi ilişkilerinin gücünde giderek büyüyen bir uçuruma yol açıyor.

-Ata Demir

FAS'da Kral V. Muhammed (1927-1961), kral II. Hasan (1961-1999) ve kral VI. Muhammed (1999-günümüz), neredeyse bir yüzyıl boyunca Fas'ı tüm dünyaya dost bir devlet haline getiren bir dış politika felsefesini sürdürdüler: Batı'ya yakın ve onunla özgürlük değerlerini paylaşıyor ve demokrasi, dilsel ve dini alt tabaka nedeniyle Arap-islam dünyasına yakın ve coğrafyanın bir sonucu olarak Afrika'ya demirlemiş ve din ve ticaretin ortak değerleri fayda sağlamıştır. Bugün Fas, ılımlılığı, açıklığı ve uluslararası sorumluluğu nedeniyle Arap Baharı fırtınasında, Radikal islami Canlanma kum fırtınasında ve müthiş küreselleşme tsunamisinde güvenli bir şekilde gezindi. Birçok insan Fas'ı Müslüman dünyasına bir model ve gelişmekte olan ülkeler tarafından izlenecek bir örnek olarak görüyor.

1956'daki bağımsızlıktan bu yana, Fas-Amerikan ilişkileri kreşendo oldu ve küçük hıçkırıklara rağmen bugün örnek teşkil ediyor. Fas'ın ABD ile çok aktif bir askeri işbirliği var, bu nedenle savaş oyunları her yıl iki ülkenin orduları tarafından yürütülüyor (Afrika Aslanı). Amerika, üye olmayan bir müttefik olarak Fas'ı dolaylı olarak NATO'ya dahil etti. Amerika, usaid'in devam eden faydalı programları aracılığıyla Fas'ın gelişiminde de çok aktiftir. Barış Gücü, 1962'den beri Fas'ta bulunmakta ve Fas'ın gelişmesine katkıda bulunmuştur ve iki ülke ile MACECE arasında aktif bir kültürel diyalog, kültürel değişim ve kültürler arası iletişimde önemli bir belirleyicidir. Fas ve Amerika, iddialı bir ticaret anlaşmasıyla bağlantılıdır: 2004'te imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması.

Avrupa, Fas'tan sadece 15 kilometre uzaklıktadır ve tek kelimeyle Fas, özellikle güvenlikle ilgili konularda karnının altındadır. Fransa, İspanya, Portekiz, İngiltere, Almanya vb. İle işbirliği. Fas ekonomisi için çok önemlidir. Kral Hasan, oğlu veliaht prens Sidi Muhammed'i (gerçek kral Muhammed VI) bir hükümdar görevi için hazırlarken, ona Avrupa Birliği ile işbirliği konusunda doktorasını yapması talimatını verdi. Bugün AB, Fransa ve İspanya ile Fas ekonomisinde ön planda büyük bir paya sahip. Ekonominin yanı sıra, aktif ve iyi eğitilmiş istihbarat topluluğuyla Fas, terörizm ve dini radikalizmle mücadelesinde Avrupa'ya birçok hizmet

veriyor. Gizli göçle ilgili olarak Fas, bazen kendi çıkarlarına karşı bile Avrupa için memnuniyetle jandarma görevi görüyor.

Fas kesinlikle bir Arap-Müslüman ülkesidir, ancak dünyanın geri kalanında çok ılımlı ve çok açıktır. [xiv]Monarşi, hem geçici bir rol (yönetici monarşi) hem de dini bir manto üstlenerek 13 yüzyıl boyunca istikrarın sembolü olarak hizmet etti: ımarat al-mu'minin (inananların komutanlığı) [xv]. Fas, Arap Baharı kargaşasını başarıyla atlattı çünkü 1996'da 11. Hasan, artan demokrasi ve güç paylaşımı için çok önemli bir program başlattı ve halefi bu ilerici güç devrini sürdürdü.

1999'da iktidara geldiğinden beri Kral Muhammed VI, Afrika'nın ekonomik kalkınmasında çok aktif olmuştur. Yardım sunan ve onlarla ortak kazan-kazan ekonomik programları başlatan, Fas başkentinin yanı sıra know-how ve uzmanlığa erişerek bu ülkelerin gelişmesine kesinlikle yardımcı olacak kişisel olarak Afrika ülkelerini her zaman ziyaret ediyor. Bugün, Maroc Telecom, büyük bankalar ve sigorta şirketleri, bina holdingleri vb. tüm Afrika'da çok varlar. Ayrıca Fas üniversiteleri ve yüksek öğretim kurumları, çoğu Fas bursu olan binlerce Afrikalı öğrenciyi ağırlıyor.

Fas, Yahudilikle bin yıllık ilişkileri nedeniyle Yahudi kültürü ve dinine yönelik bir anlayış geliştirmiş ve bu nedenle Filistinlilerle İsraililer arasındaki Oslo öncesi müzakerelerde görüşlerini birbirine yaklaştırmada başarılı bir şekilde hizmet etmiştir. Fas halen devam eden çatışmada arabulucu rolünü oynamaya devam ediyor.

Fildişi Sahili'ni bu yılki Afrika Uluslar Kupası'nda (Afcon) zafere taşıyan adam Emerse Fae, turnuvanın her iki yılda bir yerine dört yılda bir oynanmasının organizatörler ve oyuncular için "daha kolay" olacağına inanıyor. Uluslar Kupası'nın programlamasıyla ilgili uzun süredir sorunları var ve kulüpler ile ülkeler arasında zamanlaması ve oyuncu serbest bırakılması konusundaki tekrarlanan savaşlar daha az turnuvayla kolaylaşabilirdi. Afrika Futbol Konfederasyonu (Caf), finallerin 2019'dan itibaren Haziran ve Temmuz aylarında oynanması gerektiğini, ancak son iki turnuvanın Avrupa kulüp sezonunun ortasında bir zamanlar geleneksel olan Ocak-Şubat döneminde gerçekleştiğini söyledi. Fas'taki 2025 Afcon için son eleme çekilişinin yapılmasına yardımcı olan Fae, "Avrupa ve Güney Amerika'da olduğu gibi olmak ve her dört yılda bir oynamak iyi olacak" dedi.(10.07.2024)

Hüküm süren şampiyonlar Fildişi Sahili, Fas'taki 2025 Afrika Uluslar Kupası finallerine ulaşacağından emin olacak, ancak Nijerya'ya eleme çekilişinde potansiyel olarak zor bir grup verildi. Johannesburg'daki çekilişte Süper Kartallar Benin, Ruanda ve Libya ile eşleşti. Şu andaeski Nijerya patronu Gernot Rohr'un çalıştırdığı Benin, takımlar 2026 Fıfa Dünya Kupası'na katılmaya hak kazanırken geçen ay komşularını 2-1 yendi. Nijerya, Finidi George'un bu yenilginin ardından teknik direktör olarak istifa etmesinin ardından yeni bir menajer arıyor ve ardından ülkenin futbol federasyonu henüz ayrılışını resmi olarak onaylamamasına rağmen iç taraf Rivers United'a katıldı. (4.072024)

Brahim Saadoun, 2019'da Ukrayna'da okumak için Fas'tan ayrıldı ve Ruslar Şubat 2022'de işgal ettiğinde Ukrayna ordusuna katıldı. Rus yanlısı güçler tarafından yakalandı ve paralı asker olduğu için ölüm cezasına çarptırıldı. Suudi Arabistan'ın aracılık ettiği bir anlaşmayla Bay Saadoun Eylül 2022'de serbest bırakıldı ve Fas'a döndü. Döndüğünden beri yeni bir hayata başlamak için Fas pasaportu alamadı. (1.07.2024)

-Shokhsanam Shakhzodeva

AFRİKA

KENYA, Doğu Afrika'da yer almaktadır. Başkenti Nairobi olan ülke, aynı zamanda Afrika'nın en önemli finans ve teknoloji merkezlerinden biridir. Kenya, bölgesel diplomasi ve ekonomi alanlarında da etkin bir rol

oynamaktadır. Ekonomik alanda Kenya, Doğu Afrika'nın en büyük ekonomilerinden biridir ve Doğu Afrika Topluluğu (EAC) gibi bölgesel ekonomik iş birliği örgütlerinde aktif rol almaktadır. Nairobi, finans ve teknoloji alanında bir merkez olarak gelişmiş ve "Silicon Savannah" olarak anılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler, Kenya'nın bölgesel ve uluslararası ticaretin merkezi olma konumunu güçlendirmiştir. Afrika Birliği'nde (AU) aktif bir üye olan Kenya, kıtadaki barış ve güvenlik konularında önemli girişimlerde bulunmuştur. Ülke, özellikle Somali ve Güney Sudan'daki çatışmaların çözümüne yönelik barış süreçlerinde arabuluculuk yapmış ve bölgesel istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde de Kenya, önemli bir diplomatik merkez olarak öne çıkmaktadır. BM'nin Nairobi'deki ofisi, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı'nın (UN-Habitat) merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, Kenya'nın uluslararası çevre politikaları ve sürdürülebilir şehirleşme konularında küresel bir lider olarak tanınmasını sağlamıştır.

Kenya'nın Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) 2023 yılında önemli bir büyüme gösterdi. Ülkenin ekonomisi, hizmet sektörü ve hanehalkı tüketimi tarafından yönlendirilen %5,3 oranında bir büyüme kaydetti. 2023 yılında enflasyon oranı %7,6 civarındaydı. Bu artışın ana nedenleri arasında gıda ve enerji fiyatlarındaki yükseliş yer alıyordu. Hükümet, enflasyon baskılarını hafifletmek için sübvansiyonlar uyguladı ve politika faiz oranını artırdı.

Kenya Hükümeti tarafından 2024 Finans Tasarısı'nda önerilen vergi artışlarına karşı Kenya'da devam eden merkezi olmayan kitlesel protestolar da bu dönemde önemli bir rol oynadı. 2024 Maliye Tasarısı'nda önerilen önemli değişikliklerden bazıları şunlardır:

-Vergi tasarısında Çocuk bezi, Hijyenik ped, motosiklet, lastik, plastik ambalaj, elektronik cihazlar, ses ve görüntü kayıt cihazları, radyo cihazları ve elektronik cihazlar gibi çevreye zarar veren tüm ithal ürünlere 'Eko vergisi' getirilmesi.

- Kenya Gelir İdaresi'nin (KRA) mahkeme kararı olmadan Kenyalıların banka ve mobil para hesap özetlerine erişimini sınırlayan veri koruma yasasındaki değişiklik . Bu, KRA'nın kendi takdirine bağlı olarak herhangi bir vatandaşın finansal hesaplarına erişmesine izin verecektir.

- Alkollü içecekler, sigaralar ve tütün bazlı ürünler için ÖTV'nin nasıl hesaplanacağına değişiklik yapılarak bu ürünlerdeki tahsilat artırılabilir. Bu, daha güçlü alkollü içecekler için alkollü içecekler ve sigaralar üzerindeki verginin %40'a kadar veya daha fazla artmasını sağlamak.

- Finansal hizmet işlemleri, telefon ve internet hizmetleri, piyango, bahis, oyun, internet ve sosyal medyadaki reklamlarda ÖTV oranı yüzde 20'ye çıkarılması.

Bu protestolar, başlangıçta X ve TikTok gibi sosyal medya platformlarını kullanarak çevrimiçi olarak harekete geçti. Genç aktivistler harekete geçme çağrılarını yaptı, yasa tasarısını birkaç yerel dile çevirdi, yasa tasarısı hakkındaki soruları yanıtlamak için yapay zeka aracı ChatGPT'yi kullandı ve protestocuların onlara SMS ve WhatsApp mesajlarıyla spam göndermesine olanak sağlamak için siyasi liderlerin telefon numaralarını sızdırdı. Protestocu Z kuşağı gençlerin sosyal medyayı kullanarak protestolarını büyütmesi, cumhurbaşkanına geri adım attırdı ve yasa tasarısını gözden geçireceğini belirtmesine yol açtı.

-Kübra Sümer

DEMOKRATİK KONGO CUMHURİYETİ'nin (DKC) uzun zamandır yaşadığı istikrarsızlığın en büyük sebeplerinden birisi doğu sınırında bulunan ülkelerin bölgeye müdahale etmekten geri kalmamasıdır. Özellikle Ruanda ve Uganda tarafından bölgede desteklenen çeşitli silahlı örgütler DKC içerisinde büyük bir sorun

yaratmakta. Bu sorun o kadar uzun zamandır devam etmekte ve o kadar büyük yıkımlara sebep olmuş durumdadır ki Afrika tarihindeki en kanlı savaşın başlangıcına sebep olmuştur.

İkinci Kongo Savaşı olarak bilinen savaş aynı zamanda Büyük Afrika Savaşı veya Afrika Dünya Savaşı olarak da anılmaktadır. Ağustos 1998'de Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve isyancı gruplar arasında başlayan savaş kısa bir süre içerisinde bütün kıtaya yayılarak DKC topraklarında çok büyük bir yıkıma sebep olmuştur. Çatışmanın başlarında başta Uganda ve Ruanda olmak üzere belli başlı ülkeler tarafından desteklenen isyancı gruplar DKC topraklarında çok büyük bir etki kazanmayı başarsa da DKC hükümetinin başarılı diplomatik faaliyetlerle kıta genelinde büyük bir destek kazanması çatışmayı bir çıkmaza soktu. Bu çıkmaz Temmuz 2003'te resmen sona erdi ve İkinci Kongo Savaşı resmi olarak durdu ancak pratikte çatışmalar hiçbir zaman sona ermedi. 2008 yılına gelindiğinde ülke genelinde 5 milyondan fazla kişi hayatını kaybetmişken 2 milyondan fazla kişinin de mülteci konumuna geldiği tespit edildi. Günümüzde dahi DKC hükümeti ve isyancı gruplar arasındaki çatışmalar hala devam etmekte ve bölgenin istikrarını sarsmakta.

DKC topraklarının bu kadar istikrarsız olmasının ve birçok ülkenin çatışmalara dahil olmasındaki en büyük sebep ülkenin sahip olduğu zengin kaynaklardır. DKC toprakları, özellikle çatışmaların yoğun olarak yaşandığı doğu toprakları, birçok değerli yeraltı kaynağı içermektedir. Hem bu kaynaklar üzerinde kontrol kazanma çabası hem de etnik anlaşmazlıklar Uganda ve Ruanda gibi ülkelerin DKC topraklarına müdahale etmesine ve istikrarı bozmak için uğraşılmasına sebep olmaktadır. Her ne kadar Uganda ve Ruanda gibi ülkeler DKC içerisindeki isyancı grupları aktif bir şekilde destekliyor olsa da DKC hükümeti kıta genelinde büyük bir desteğe sahip. İkinci Kongo Savaşı sırasında DKC hükümetine Angola ve Namibya hükümetlerinden aktif bir şekilde destek sağlanırken Sudan, Çad, Orta Afrika Cumhuriyeti gibi ülkeler kısıtlı düzeylerde destek sağlamıştır. Özellikle Angola hükümeti zamanında yine Uganda tarafından desteklenen isyancı gruplarla mücadele etmek zorunda kaldığı için DKC hükümeti ile ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmeyi makul bulmuştur.

Günümüzde ise 23 Mart Hareketi veya kısaca M23 olarak bilinen örgüt DKC topraklarının doğu sınır bölgelerinde aktif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. M23 her ne kadar resmi olarak 4 Nisan 2012 yılında isyan bayrağını çekmiş olsa da geçmişten beri devam eden Uganda ve Ruanda destekli isyancı grupların mirasını sürdürmektedir. Bu aktif dış destek yüzünden DKC hükümeti bir türlü doğu bölgelerinde istikrarı sağlayamamakta ve komşuları ile istikrarlı bir ilişki oluşturamamaktadır.

-Arda Zorbozan

BURKİNA FASO'da 2024 yılının başından itibaren insan hakları ihlalleri ve medya özgürlüklerine yönelik baskılar ciddi endişelere yol açmaya başladı. Geçici askeri lider İbrahim Traoré'nin yönetimi altında, ülke, terörle mücadele operasyonları sırasında yaşanan insan hakları ihlalleri ile ilgili raporlarla sık sık gündeme gelmektedir. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Şubat 2024'te yayımladığı bir rapor, Burkina Faso ordusunun en az 223 köylüyü toplu katliamlara kurban ettiğini belgelemekte.

Bu tür olaylar, geçiş hükümetinin, güvenlik güçlerinin eylemlerini örtbas etmek ve eleştirileri bastırmak için medya üzerindeki baskıyı artırmasına yol açmıştır. Hükümet, uluslararası medya kuruluşlarını hedef alarak ülkede faaliyet göstermelerini zorlaştırmış, bazı global basın kuruluşları kapatılmış özellikle Radio Omega'nın kapatılması askeri liderler hakkında eleştirel bir röportaj yayımlamasının hemen ardından gerçekleşmiştir.

Medya üzerindeki bu baskılar, yerel basının da otosansür uygulamasına ve hükümetin resmi basın açıklamalarına bağımlı kalmasına neden olmuştur çünkü yerel medyanın da aynı kaderi paylaşmaktan korktuğu bir gerçektir. RSF'nin Batı Afrika büro direktörü Sadibou Marong, geçiş hükümetinin, terörle mücadele operasyonları sırasında gerçekleştirilen insan hakları ihlallerini ortaya çıkarmak istemediğini vurgulamıştır.

Traoré yönetimi, basına uygulanan baskının yanı sıra, sivil topluma ve siyasi muhalefete de baskı uygulamaktadır. Hükümet, terörle mücadelede başarısızlık iddialarını susturmak ve kamuoyunda birlik sağlamak amacıyla propaganda yöntemlerine başvurmuştur. Bu durum, hükümetin eleştirilmesini zorlaştırmış ve ülkede ifade özgürlüğünü ciddi şekilde sınırlamıştır. Eylül 2022 tarihinden itibaren askeri müdahalelerle iç içe olan bir ülkede basının bu denli bastırılmış olması şaşırılacak bir durum değildir. Traoré kendisinden önceki geçici liderin yaptığı hataya düşmemiş ve bu bağlamda gerekli önlemlerini, ne kadar insani olduğunu düşünmesek bile, almıştır.

İnsan hakları ihlalleri ve medya özgürlüklerine yönelik bu baskılar, Burkina Faso'nun uluslararası alanda itibarını da zedelemiştir. Uluslararası insan hakları örgütleri ve basın özgürlüğü savunucuları, Traoré yönetimini, insan haklarına saygı göstermeye ve basın özgürlüğünü yeniden tesis etmeye çağırılmaktadır. Bu çağrılara rağmen, hükümetin tutumunda herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir ve baskılar devam etmektedir.

‘‘Dürüst İnsanların Ülkesi’’nde insan hakları ihlalleri ve medya üzerindeki baskılar, ülkenin güvenlik ve siyasi istikrarına dair ciddi endişeler yaratmakta. Hükümetin bu konuda attığı adımlar, uluslararası toplum tarafından yakından izlenmekte ve eleştirilmektedir. Bu baskılar, uzun vadede ülkenin demokratikleşme sürecine, sosyal uyumuna zarar verme potansiyeline sahiptir ve günümüzde de vermektedir.

-İlker Serhan

NİJER’de darbenin gölgesinde dönüşen dış politikadan bahsetmek önemlidir. Ülkelerin dış politika üretme süreçleri, iç politika dinamiklerinden etkilenmektedir. Bu durum, iç ve dış politika arasında keskin bir ayrımın olmadığını göstermektedir. 2023 tarihli Nijer darbesini bu bağlamda ele almak doğru olacaktır, bu darbe sadece iç politika üzerinde değişim yaratmakla kalmamış, Nijer dış politikasının seyrini değiştirmiştir.

2023 yılında gerçekleşen Nijer darbesiyle birlikte askeri rejimler artık Afrika’da birleşik bir ülke bloğunu kontrol eder hale gelmiştir. Batı tarafından bölgedeki terörle mücadelenin temel taşı olarak görülen ve buna bağlı olarak topraklarında ABD ve Fransa üsleri bulunduran Nijer'in, darbe ile Batı tarafından kaybedilmesi, Nijer’de de Sahel bölgesindeki diğer askeri rejimlerle yönetilen ülkelere olduğu gibi, Rusya nüfuzunun artacağını düşündürmüştür. Gerçekten de darbeden sonra dış politikasının yönünü değiştiren Nijer, Batılı müttefikler ABD ve Fransa ile ilişkilerinde gerilim yaşarken, Rusya ve Çin ile yakınlaşma eğilimi göstermiştir. Bu durumun ilk somut örnekleri: Rus özel askeri şirketi Wagner’in ve Rusya nüfuzunun gelişmekte olduğu cunta hükümetleri Mali ve Burkina Faso’nun darbeyi destekleyen açıklamalar yapması ve darbeyi izleyen süreçte Nijer ve Rusya dışişleri bakanlarının bir araya gelerek iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirme konusunda anlaşmaya varmasıdır.

Ayrıca Nijer, darbeden sonra ABD ve ülkenin eski sömürgecisi Fransa ile yapılan askeri iş birliği antlaşmaları hakkında iptal kararı alarak Batı ile ilişkilerde soğuma dönemine adım atmıştır, bu süreç post kolonyal söylemlerle desteklenmiştir. Rusya, Nijer’de gelişen post kolonyal söylemleri, bu ülkede nüfuzunu artırmasının bir aracı olarak görmüş ve kendisini sömürgecilik karşıtı alternatif bir ortak olarak konumlandırmıştır. Benzer şekilde, Sahel bölgesindeki büyük yatırımlarını istikrarsızlık karşısında korumak isteyen ve Nijer’de hâkim olan Batı ve sömürgecilik karşıtı duyguları bölgedeki nüfuz alanını genişletmek için bir fırsat olarak gören Çin, darbe sonrası asayışı sağlamak için Nijer’deki liderlere çağrıda bulunmuştur.

Bölgedeki darbelerde Rusya'nın rolü olduğu varsayılırsa, Rusya'nın askeri, Çin'in ise ekonomik araçlarla Sahel bölgesindeki nüfuz alanını genişlettiği söylenebilir. Sahel bölgesinde artan Rusya ve Çin etkisi, bölgenin küresel Doğu ve Batı arasında bir mücadele alanı olarak algılanmasına kapı aralamaktadır.

-Elif Naz Polat

BALKANLAR

MAKEDONYA, Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından 1945 yılında kuruldu ve 1992 yılına kadar varlığını sürdürdü. Bu federatif yapı içinde Makedonya, Yugoslavya'nın altı kurucu cumhuriyetinden biri olarak yer aldı. Makedonya'nın politik durumu, Yugoslavya'nın genel yapısı ve Tito'nun liderliğinde şekillenen iç politikalar doğrultusunda belirlenmiştir. Josip Broz Tito liderliğindeki Yugoslavya'da, her federatif cumhuriyet gibi Makedonya da görece daha istikrarlı bir dönem geçirmiştir. Ancak Tito'nun ölümünden sonra ortaya çıkan radikal milliyetçilik, Makedonya'da etkisini göstermiştir. Makedonya, bağımsızlığını ilan ettikten sonra demokratik bir siyasi sistem kurma çabalarına başladı. 1991 yılında yapılan bağımsızlık referandumunda halkın büyük çoğunluğu bağımsızlık lehine oy kullandı ve 1991 yılında Makedonya bağımsızlığını ilan etti. Bağımsızlık ilanının ardından düzenlenen ilk seçimlerde, ülkenin iç siyasi yapısı büyük ölçüde yeniden şekillendi. Yeni anayasa kabul edilerek demokratik kurumlar oluşturuldu ve çok partili siyasi sistem benimsendi. Ancak, bu süreçte etnik gerginlikler de baş göstermeye başladı. Makedonya'da önemli bir Arnavut azınlık bulunmaktadır. Bu azınlık, ülke nüfusunun yaklaşık %25-30'unu oluşturur ve özellikle ülkenin batısındaki Tetova, Gostivar ve Kumanova gibi şehirlerde yoğunlaşmıştır.

Arnavutlar, Osmanlı İmparatorluğu döneminden bu yana bölgede yaşayan köklü bir etnik grup olup, kendi dil ve kültürlerini korumuşlardır. Bağımsızlık sonrası dönemde, Arnavut azınlık daha fazla siyasi hak, kültürel özerklik ve dil hakları talep etti. Özellikle mecliste ve yerel yönetimlerde daha fazla temsil edilmek istediler. Arnavut partileri, Makedonya parlamentosunda temsil edilmelerine rağmen, siyasi karar alma süreçlerinde daha fazla söz sahibi olmayı hedeflediler. Eğitim ve kamu hizmetlerinde Arnavutça'nın kullanılması ve Arnavut çocukların kendi dillerinde eğitim alabilmesi gibi talepler, gerginliklerin odak noktalarından biriydi. 1990'lar boyunca, Arnavut azınlık ile Makedon çoğunluk arasında gerginlikler arttı. Arnavutlar, özellikle eğitim ve kamu hizmetlerinde daha fazla hak ve temsil talep ettiler. Bu talepler karşılanmadığında, Arnavut toplumu içinde huzursuzluk ve protestolar arttı. Arnavut azınlık, ekonomik ve sosyal alanlarda ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtti. İşsizlik oranlarının yüksekliği, kamu sektöründe yeterince temsil edilmemeleri ve ekonomik fırsatlara erişimde zorluk yaşamaları, etnik gerginlikleri artırdı.

2001 yılında, Arnavutların hak taleplerinin karşılanmaması ve artan huzursuzluk, Ulusal Kurtuluş Ordusu (UÇK) adlı silahlı grubun ortaya çıkmasına yol açtı. UÇK, Makedon hükümet güçlerine karşı silahlı direniş başlattı. Bu çatışmalar, ülkenin birçok bölgesinde yoğunlaştı ve ciddi can kayıplarına ve maddi hasara neden oldu. Çatışmaların çözümü için uluslararası toplumun arabuluculuğuyla 2001 yılında Ohrid Çerçeve Anlaşması imzalandı.

Bu anlaşma, Arnavut azınlığın haklarının genişletilmesini ve ülkedeki etnik gruplar arasında daha fazla güç paylaşımını öngörüyordu. Anlaşma, Arnavutça'nın resmi dil olarak tanınması, eğitimde ve kamu hizmetlerinde Arnavutların temsilinin artırılması gibi maddeleri içeriyordu. Ohrid Çerçeve Anlaşması, Makedonya'daki etnik gerginlikleri azaltmada önemli bir rol oynadı ve ülkenin siyasi yapısını daha kapsayıcı hale getirdi. Ancak,

anlaşmanın uygulanması zaman zaman zorluklarla karşılaştı ve bazı etnik gruplar arasında güvensizlik devam etti.

Yugoslavya'nın dağılması sırasında ve sonrasında Makedonya, bağımsızlık mücadelesi, ekonomik zorluklar ve etnik gerginliklerle dolu bir dönem geçirdi. İç siyasi yapının yeniden şekillenmesi ve demokratik reformların hayata geçirilmesi, ülkenin istikrarını sağlama çabalarını yansıttı. Etnik gerginlikler ise, özellikle Arnavut azınlık ile Makedon çoğunluk arasında önemli bir sorun oluşturdu. 2001 yılındaki Ohrid Çerçeve Anlaşması, bu gerginlikleri azaltmada ve ülkedeki etnik gruplar arasında daha dengeli bir güç paylaşımını sağlamada önemli bir adım oldu. Bu süreçler, Makedonya'nın modern siyasi ve toplumsal yapısının şekillenmesinde belirleyici olmuştur.

- Arda Akkırın

KOSOVA ve Sırbistan ilişkilerinin normalleşmesi, Balkan bölgesinde istikrar sağlanması ve barışın tesis edilmesi adına önemlidir. 2008 yılında ilan edilen Kosova'nın bağımsızlığı Sırbistan tarafından kabul görmemiş ve iki ülke arasında uzun süre devam edecek olan gerilim yaşanmıştır. Avrupa Birliği'nin arabulucu rolü üstlendiği bu süreçte, ilişkilerin normalleşmesi adına diyaloglar kurulmuş ve barışın sağlanması için önemli adımlar atılmıştır.

2011 yılında, AB arabuluculuğunda Kosova ve Sırbistan arasında diyalog süreci başlatılmıştır. Bu diyaloglar, her iki tarafın da Avrupa entegrasyonu sürecinde ilerleme kaydetmesi için şart olarak görülmektedir. 2013 yılında Brüksel'de imzalanan anlaşma, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesi yönünde önemli bir adım olmuştur. Bu anlaşma ile, Sırp çoğunluklu bölgelerde yerel yönetimlerin yetkileri artırılmış ve Kosova'nın kuzeyinde paralel Sırp yapılarının ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

2011 yılına geldiğimizde, AB arabuluculuğunda yeni bir diyalog süreci başlatıldı. Bu diyaloglar doğrultusunda her iki tarafın da Avrupa entegrasyonu sürecinde ilerleme kaydetmesi hedefleniyordu. 2013 yılında Brüksel'de imzalanan anlaşma, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesi yönünde önemli bir adım olmuştur. Bu anlaşma ile, özellikle Sırp çoğunluğu olan bölgelerde yerel yönetimlerin yetkileri artırılmış olup, Kosova'nın kuzeyinde palazlanan bazı paralel Sırp yapıların engellenmesi ve hatta ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

Normalleşme süreci kapsamında imzalanan anlaşmalar ile somut adımlar atılmıştır. Brüksel Anlaşması ve 2015 yılında imzalanan adli anlaşma ile Kosova'daki Sırp azınlığın yargı sistemine entegrasyonu hedeflenmiştir. Diğer yandan, bu anlaşmaların uygulanması süreçlerinde birçok zorluklarla da karşılaşmıştır.

Sırbistan yalnızca Kosova'nın bağımsızlığını tanımamakla kalmayıp, Kosova'nın uluslararası birtakım kuruluşlara üyelik başvurularına da karşı çıkmıştır. Kosova ise, bağımsızlığının tanınması ve ülkenin kuzeyindeki Sırp azınlık ile ilgili sorunların çözülmesi için baskı kurmaya devam etmekteydi. Karşılıklı bu hamleler, diyalog sürecinin sık sık tıkanmasına sebebiyet veriyordu.

Avrupa Birliği bu süreçte merkezi bir rol üstlenip Kosova-Sırbistan görüşmelerinde arabulucu olarak yer almaktadır. AB, her iki ülkenin de üyelik sürecinde ilerleme kaydetmesi için ilişkilerin normalleşmesini şart koşmaktadır. Bu nedenle AB'nin Batı Balkanlar'daki genişleme politikasını da göz ardı etmeyerek, Brüksel müzakerelerini önemseydiğini ve kritik bir rol üstlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Daha yakın geçmişe baktığımızda ise, iki ülke arasında, AB arabuluculuğunda gerçekleşen müzakerelerin -halen daha kayda değer bir ilerleme görülmemiş olsa da- en azından geçmişe göre daha umut verici olduğunu söyleyebiliriz. 2020 yılında AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ve Özel

Temsilci Miroslav Lajčák'ın çabaları doğrultusunda diyalog süreci yeni bir ivme kazandı. Ancak dünya çapında etkisini gösteren pandemi ve diğer bazı bölgesel sorunlar, bu sürecin de ilerlemesini zora soktu.

Balkanlarda barış ve istikrarın sağlanması adına kritik öneme sahip olan Kosova-Sırbistan normalleşme süreci, AB arabuluculuğunda devam etmektedir. Her iki ülkenin de Avrupa entegrasyon süreçlerinde ilerleyebilmeleri için, normalleşme süreci ön koşul olarak görülmektedir. Ancak, gerek tarihsel süreçlere bağlı olarak gerekse etnik sebeplerden dolayı meydana gelen gerilimler bu sürecin önündeki en büyük engellerden biridir. İlerleyen süreçte, iki ülkenin de yapıcı bir diyalog ve karşılıklı anlayış temelinde ilişkilerini normalleştirilmesi, Balkanlar'ın geleceği için olumlu bir adım olacaktır.

-Mehmet Ali Ateş

YUNANİSTAN, AB ve NATO üyesi olan bir ülkedir, bu nedenle dış politikasını da daha çok bu unsurları göz önünde bulundurarak şekillendirmektedir. Daha öncesine gidecek olursak Soğuk Savaş'ın başlarında dış politikasını komünizme karşı durmak olarak belirlemiştir. Sonrasındaysa 1974'te Kıbrıs sorununun patlak vermesiyle birlikte Türkiye'nin " Barış Harekatı " operasyonuna karşılık Yunanistan dış politikası Türkiye tehdidinin bertaraf edilmesi üzerine olmuştur. Bu olayla birlikte Yunanistan dış politikası yeniden şekillenmeye başlamıştır. II. Dünya savaşı sonrasında güvenlik ağırlıklı bir politika izlemiştir. Sonraki süreçte Kıbrıs sorunun da ortaya çıkmasıyla beraber Yunanistan için Türkiye tehdidi daha görünür bir hale gelmiştir. Bu nedenle Yunanistan politikasını komünizme karşı durma yerine doğudan gelen tehlike üzerine şekillendirmiştir ve yüzünü Avrupa'ya çevirmiştir.

Geleneksel olarak Yunanistan "Güçlü Ordu" ve "Türkiye karşısında önemini ve gücünü artırmak için uluslararası örgütlere üyelik" ilkelerine dayalı bir politika izlemiştir. Soğuk Savaş'ın yumuşama döneminde Andreas Papandreu yönetiminde çok yönlü bir politika izlenmiştir. Yunanistan Kıbrıs'ta yaşanan sorunlardan sonra Avrupa'ya yönelmiş olsada izlemeye başladığı politikalarda ABD çizgisinden uzaklaşmamıştır. 1974 sonrasında Balkan ülkeleriyle ilişkilerini normalleştirmeye başlamış ve bu ülkelere açılımlar yapmaya başlamıştır. 1974 yılı aynı zamanda askeri yönetimden yeniden demokrasiye geçiş yılı olması nedeniyle Yunanistan için bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Günümüzde Yunanistan'ın dış politikası çeşitli boyutlardan etkilenen bir yapıya sahiptir. Bunun temel nedenleri ülkenin karşı karşıya kaldığı göçmen sorunu, ekonomik kriz ve bölgesel sorunlardır. Orta Doğu ve Afrika'dan gelen göçmenlerin Avrupa'ya geçiş yapması ülkeyi ciddi bir şekilde etkilemektedir.

Yunanistan'ın dış politikasında Balkanlar'daki istikrarsızlık, Rusya ile ilişkiler ve Avrupa Birliği'nin iç dinamikleri de rol oynamaktadır. Bölgesel güç dengelerini göz önünde bulundurarak dış politikasını şekillendirmeye çalışmaktadır. 1990'ların ikinci yarısından itibaren Soğuk Savaş sonrası koşullara ayak uydurmaya başlayan Yunanistan Türkiye ile ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. Yine de bu durum temel sorunların çözüldüğü anlamına gelmemektedir. Yunanistan aynı zamanda Doğu Akdeniz'deki enerji kaynakları konusunda da bölgedeki diğer ülkelerle rekabet halinde olan bir ülkedir. Özellikle Türkiye ile kıta sahanlığı anlaşmazlıkları ve askeri gerilimler önemli gündem maddelerindedir.

Özetle; Yunanistan'ın dış politikası, tarihsel geçmişi ve bölgesel dinamiklerle şekillenmiş karmaşık bir yapıya sahiptir. AB ve NATO üyeliğiyle Batı dünyası ile yakın ilişkiler içinde olan Yunanistan, özellikle Türkiye ile yaşanan anlaşmazlıklar ve bölgesel sorunlar nedeniyle dış politikasını yeniden şekillendirmek zorunda kalmıştır. Göçmen sorunu, ekonomik kriz ve bölgesel istikrarsızlık gibi faktörler de ülkenin dış politikasını etkileyen önemli konulardır. Yunanistan, bölgesel güç dengelerini göz önünde bulundurarak dış politikasını şekillendirme çabalarını sürdürmektedir. Türkiye ile olan ilişkileri, Doğu Akdeniz enerji kaynakları konusundaki rekabet ve

diğer bölgesel gelişmeler, ülkenin dış politikasının merkezinde yer almaktadır. Gelecekte, Yunanistan'ın dış politikasının daha da karmaşık ve dinamik bir yapıya sahip olması beklenmektedir, bu nedenle ülkenin dış politikasını etkileyen faktörlerin sürekli olarak gözden geçirilmesi ve yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

- Eda Hava Çiftçi

BULGARİSTAN'ın Karadeniz politikasını şekillendiren birden fazla faktör bulunmaktadır.

Tarihsel olarak Rusya, Bulgarlar tarafından dost ve kardeş ülke olarak görülmektedir. Ancak, Bulgaristan'ın yeni üye olduğu NATO ve AB, bu bakış açısını ters karşılamaktadır.

Enerji ihtiyacının tamamını Rusya'dan karşılayan Bulgaristan, Karadeniz ile ilgili konularda dahabağımsız ve Avrupa yanlısı bir tutum sergilemek istemesine rağmen,

bu bağımsızlık Rusya'ya olan enerji bağımlılığı ile sınırlıdır.

Bu nedenle, Bulgaristan son yıllarda Rus gazına alternatif olabilecek farklı enerji kaynakları arayışına yönelmiş ve Nabucco gibi projeleri desteklemeye başlamıştır. Avrupa Birliği'nin Karadeniz Havzası'na yönelik farklı açılımlar benimsemesikarşısında, bölgede daha etkin olmak isteyen Bulgaristan'ın bu amacı

sınırlı ekonomik olanakları nedeniyle bazı engellere takılmaktadır.

Karadeniz'in uluslararası alanda bir bölge olarak kabul edilmesi son yıllarda ortaya çıkmıştır. Osmanlı

döneminde "Osmanlı Gölü" olarak anılan Karadeniz, Osmanlı tüccarları tarafından ticaret yolu olarak kullanılmıştır.

Daha sonra diğer ülkelerin ve yeni sınırların ortaya çıkması, kıyıdaş komşuların varlığını göstermiştir. Ticari çeşitliliğin artması, Karadeniz'e kıyıdaş ülkelere kadar uzanan ticaret yolu üzerinde işbirliğini artırmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde Karadeniz bir enerji koridoru olarak ortaya çıkmış, kıyıdaş ülkeler sorunları çözmek için farklı yollar benimsemiştir. Bulgaristan'ın Karadeniz politikasını belirleyen unsurlar, ülkenin Türk azınlığına sahip olması ve Rusya ile tarihsel açıdan yakın ilişkilere sahip olması nedeniyle farklı bir perspektif e sahiptir. Bulgaristan, bağımsızlığını kazandığı günden bu yana bölgesel dış politikasını ittifaklar kurarak sağlamıştır.

Birinci Dünya Savaşı sonrası Bulgaristan, Karadeniz'i ticaret amacıyla kullanmış ve Varna ve Burgas şehirlerinde konsoloslukları ile karasularını korumuştur. Sovyetler Birliği'nin politikalarına destek veren Bulgaristan, Karadeniz'deki işbirliği olanaklarından yararlanamamıştır.

Soğuk Savaş sonrası dönemde, Bulgaristan liberal demokratik düzene geçerek Avrupa'ya yönelmiştir. Bulgaristan,

NATO ve AB üyeliği için adımlar atmış, bu üyelikler ülkenin Karadeniz politikasını etkilemiştir. Bulgaristan, NATO üyeliği ile askeri güvenliğini sağlamış, AB üyeliği ile ekonomik gelişimini hedeflemiştir.

Bu üyelikler Karadeniz bölgesi açısından da farklı sonuçlar doğurmuştur. Bulgaristan ve Romanya'nın

NATO ve AB üyelikleri, Karadeniz'i stratejik bir bölge haline getirmiştir. Avrupa Birliği'nin Karadeniz politikası, bölge ülkelerinin demokratikleştirme ve sınır ötesi işbirliklerini teşvik etme üzerine kurulmuştur.

Enerji güvenliği açısından tamamen Rusya'ya bağımlı olan Bulgaristan, bu bağımlılığı azaltmak için alternatif enerji kaynakları arayışına yönelmiş ve Nabucco gibi projeleri desteklemiştir. Bulgaristan, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü gibi bölgesel platformlarda aktif rol oynamış, ticari ve ekonomik işbirliği

ni artırmayı hedeflemiştir. Ancak, iç politikadaki dalgalanmalar ve ekonomik zorluklar, Bulgaristan'ın Karadeniz'deki etkinliğini sınırlamıştır.

Bulgaristan, enerji ihtiyacının %90-100'ünü Rusya'dan karşılamaktadır. Bu bağımlılık, II. Dünya Savaşı sonrası modernleşme ve şehirleşme döneminde inşa edilmiştir.

Doğu Bloku'nun yıkılması ve Bulgaristan'ın NATO ve AB üyeliği, Rusya'nın tepkisini çekmiş ve Bulgaristan'a alternatif enerji kaynakları arayışına itmiştir.

2004 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya gaz akışını kesmesi, Bulgaristan ve Romanya'yı olumsuz etkilemiştir. Avrupa Birliği (AB), enerji güvenliğinin sağlanması ve Rusya'ya olan bağımlılığı azaltmak amacıyla alternatif enerji kaynakları arayışına girmiştir. 2007'de yayımlanan "Karadeniz Sinerjisi" belgesi, AB'nin Karadeniz bölgesinde çok taraflı işbirliğini geliştirme stratejisini belirlemiştir.

Bu strateji, donmuş ihtilafların çözülmesi ve enerji arzına engel olabilecek olayların önlenmesini hedeflemiştir. AB, Rusya ile enerjide diyalogu ve Orta Asya ülkeleriyle görüşmeler başlatmıştır.

Bulgaristan, tarihsel olarak Rusya'ya yakın bir dış politika izlese de, AB ve NATO üyeliği budurumu değiştirmeye başlamıştır. 2008 Rusya-

Gürcistan savaşı ve 2014 Rusya'nın Kırım'ı ilhakı sırasında Bulgaristan, enerji bağımlılığı nedeniyle Rusya'ya karşı sert bir tutum takınmaktan kaçınmıştır. AB'nin stratejisini benimseyen Bulgaristan, diplomatik açıdan etkin bir rol üstlenme fırsatını kaybetmiştir. Kırım'ın ilhakı sonrası AB, Rusya'ya ekonomik yaptırımlar uygulamış ve Bulgaristan da bu yaptırımlardan etkilenmiştir.

Sonuç olarak, Bulgaristan'ın Karadeniz politikası, tarihsel bağlar ve yeni stratejilerle şekillenmektedir. Rusya ile tarihsel bağları olan Bulgaristan, Soğuk Savaş sonrası NATO ve AB üyeliği ile Rusya'dan uzaklaşmaya başlamıştır. Enerji bağımlılığı ve Karadeniz'in jeopolitik önemi, Bulgaristan'ın dış politikasında önemli bir yer tutmaktadır. Nabucco ve TANAP projeleri,

AB ve NATO'nun Karadeniz stratejilerinin yeniden şekillendiğinin göstergesidir.

-Nurhan Mustafazade

DOĞU ASYA

DOĞU ASYA TİMOR ve Avustralya, iki ülke arasındaki zengin petrol ve gaz sahalarının kullanımı ve gelirlerinin paylaşımında anlaşmıştı. Doğu Timor, Avustralya ile Doğu Timor arasında, ikisi arasındaki deniz sınırlarını açıkça tanımlamak yerine Greater Sunrise açık deniz petrol ve gaz sahasından elde edilen gelir paylaşımına dayanan 2006 anlaşmasını yeniden müzakere ederek istenen sonuca ulaştı. Müzakereler sonucunda Avustralya ile Doğu Timor arasında, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi kapsamında varılan ilk anlaşma olan yeni bir anlaşma imzalandı. Anlaşma çerçevesinde yaklaşık 50 milyar doğal gaz ve 15 milyar ham petrol rezervlerinden elde edilecek gelirin, eğer Avustralya'nın Darwin şehrinde bulunan tesislerde işlenmesi halinde %80'inin, Doğu Timor'da işlenmesi halinde ise %70'inin Doğu Timor'a, kalan kısmının ise Avustralya'ya aktarılmasına karar verildi. İlgili petrol ve gaz sahaları Doğu Timor'a 150 km, Avustralya'ya 450 km uzaklıkta bulunmaktadır. 2018'de meydana gelen bu gelişme, ülke ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı olan Bayu Undan gaz rezervlerinin 2022 yılına kadar tükenmesi beklendiği için önemli bir adımdı.

Dünyanın en fakir ülkelerinden biri olan Doğu Timor, böylelikle geleceğin doğal kaynaklarının çoğuna sahip duruma geliyor. Artık BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne göre iki ülke arasındaki sınır denizin ortası olarak tanımlanıyor. Avustralya sınırı mümkün olduğu kadar Doğu Timor'a doğru itmek istediye de Doğu Timor, yaklaşık 50-70 milyar dolar değerindeki petrol yataklarının yüzde 40'ına ev sahipliği yapıyordu. Avustralya dışişleri bakanı, ülkesinin Doğu Timor'un ilerlemesiyle ilgilendiğini ve anlaşmayı önemli bir adım olarak

gördüğünü söyledi. Anlaşma, ekonomisi büyük ölçüde gaz ve petrole bağımlı olan ancak kaynakları yavaş yavaş tükenen Doğu Timor için büyük bir zafer.

Öte yandan 2022'ye gelindiğinde, Doğu Timor'da, yapılan cumhurbaşkanlığı seçimini 72 yaşındaki Nobel Barış Ödülü sahibi Jose Ramos-Horta kazandı. Ramos-Horta, 19 Nisan Salı günü Doğu Timor'da yapılan ikinci tur seçimlerde oyların yüzde 62,09'unu alarak rakibi, ülkenin o zamanki başkanı Francisco "Lu Olo" Guterres'in önünde kazandı. Guterres 37,91 oy topladı. İlk turda 46,6 oy alan 72 yaşındaki Ramos-Horta, ikinci tur oylama öncesi yaptığı açıklamada, "Doğu Timor halkı, ülkenin ekonomik sorunlarını çözecek yeni bir lider istiyor." İfadeler kullandı. Ramos-Horta'nın en güçlü rakibi, o zamanki Başkan Francisco Guterres, ilk turda oyların yüzde 22,1'ini alırken, geri kalanını diğer 14 aday paylaştı. Yaklaşık 1,3 milyon nüfuslu ülkede oyların neredeyse üçte ikisini kazanan Nobel ödüllü Jose Ramos-Horta, Doğu Timor'un en tanınmış siyasi figürlerinden biri. 2007-2012 yılları arasında ülkenin dışişleri bakanı, başbakanı ve ardından ikinci cumhurbaşkanı olarak görev yapan Ramos-Horta, ülkesinin bağımsızlık mücadelesi sırasındaki çatışmalara barışçıl çözüm bulma çabaları nedeniyle 1996 yılında Nobel Ödülü'nü aldı. Ramos-Horta, Doğu Timor'un bağımsızlığının 20. yıldönümü olan 20 Mayıs 2022'de yemin ederek görevine başladı.

Henüz bağımsızlığını yeni kazanmış diyebileceğimiz Doğu Timor'un son zamanlardaki bu iki siyasi gelişmesini incelediğimizde, 2018'de kazanılan diplomatik zaferin, göreve gelen yeni cumhurbaşkanının politikalarıyla pekişebileceği gözler önüne seriliyor. Halkının ekonomik refahını öncelediğini ifade eden cumhurbaşkanı, gelecek dönemlerde de yine inceleyeceğimiz üzere, bölgesel ve ikili iş birliğine yönelik adımlarıyla dikkat çekmeye devam ediyor.

-Yağızhan Yiğit

ÇİN kökenli Huawei, ZTE gibi şirketlerin 5G kablolu ağlarını yasaklayacağını duyurdu. İçişleri Bakanı Nancy Faeser, 11 Temmuz'da yaptığı açıklamada Çin merkezli Telekom şirketlerinin 5G ağlarının ülkede bulunmasının bir güvenlik açığı yarattığını söyledi. Almanya hükümeti aynı açıklamada sabotaj ve casusluk tehlikelerine de değindi. Bu tehlikeler göz önünde bulundurulduğunda güvenli ve dayanıklı telekomünikasyon alt yapısının önemi bir kez daha vurgulanmış oldu. Uygulanmaya başlanmış tarifelerden sonra yapılan bu hamlenin iki ülkenin arasındaki ilişkiyi zedeleyeceği çok açık. Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Lin Jian, yine 11 Temmuz'da düzenlenen basın toplantısında, "Ekonomik, ticari ve teknolojik konuların siyasete dönüştürülmesi, normal teknolojik alışverişleri bozacaktır." dedi. ABD, İngiltere, Avustralya ve Japonya'nın, vatandaşlarını gözetlemek için kullanılabilmesi endişesiyle, Pekin'in 5G ağlarını yasaklamasının ardından atılan bu adımın AB'nin diğer ülkeleri tarafından da benimsenip benimsenmeyeceği büyük bir merak konusu oldu.

AB tarafından Çin'e yöneltilen bütün bu kısıtlamalardan sonra, dünyanın en büyük otomotiv şirketlerinden Çinli BYD ile Türkiye Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında yaklaşık 1 milyar dolar değerinde yatırım yapılmasını öngören bir anlaşma imzalandı. Aslında Türkiye'de de AB'dekine benzer bir uygulama haziran ayında yürürlüğe girmişti. Çin'de üretilen araçlara ek yüzde 40 gümrük vergisi getirilmişti fakat 5 Temmuz'da yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararı kapsamında ülkeye yatırım yapanlar bu vergiden muaf tutulmuştu. Avrupa Birliği'nin aldığı tarife kararının yürürlüğe girdiği gün çıkan bu Cumhurbaşkanlığı kararı, 2023 sonunda dünyanın en çok elektrikli araç satan şirketi olan BYD'nin bu yatırım anlaşmasına sıcak bakmasına sebep oldu. AA'ya göre BYD, 150 bin araç kapasiteli hibrit otomobil üretiminin ve diğer sürdürülebilir ulaşım teknolojilerinin yapılmasını sağlayacak bir Ar-Ge merkezi kurulmasını öngörüyor. 5 bin kişiye kadar doğrudan istihdam sağlanması planlanan tesisin 2026 sonunda üretime başlamasının hedeflendiği de belirtildi. Cumhurbaşkanlığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde yapılan imza törenine Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır ve BYD Yönetim Kurulu Başkanı Wang Chuanfu katıldı. İmza töreninde konuşan Bakan Kacır, yatırım kararının Aralık ayında Çin'e yaptıkları ziyaretten bu yana uzun süredir devam eden görüşme ve istişarelerin ürünü olduğunu belirtti. BYD Türkiye Genel Müdürü İsmail Ergün, BYD'nin

Türkiye'ye yatırımının Çinli otomobillere getirilen ek vergiden muaf olacağı anlamına geldiğini de doğruladı. Bu nedenle Türkiye-Çin ticaretinin aksamayacağını da ifade etmiş oldu.

-Nisan Koçak

ENDONEZYA'da 2024 Şubat ayında Başkanlık seçimlerini gerçekleştirdi ve 2024 Ekim'den itibaren Prabowo Subianto liderliğinde bir dış politika yürütecek. Endonezya'nın yeni dönem yönetimi başlamaya yaklaşırken analistlerin en çok yoğunlaştığı noktalardan biri ise Endonezya-Çin ilişkilerinin nasıl bir yapıda gerçekleşeceği. Endonezya-Çin ilişkilerindeki mevcut buzların temel sebepleri, 20. yüzyıldan itibaren Endonezya topraklarındaki anti-komünizm propagandası ve Endonezya hükümetinin Çin'e karşı olan dikkatli yaklaşımıdır (Zaidi, 2024). Bu tarihsel arka plana rağmen her iki ülkenin de yükselen birer iktisadi güç olması, Endonezya topraklarında yaşayan yoğun Çinli nüfus ve iki ülkenin paylaştıkları jeopolitik konum; Endonezya-Çin ilişkilerini yakınlaşma yoluna itmeye zorluyor.

Yeni Başka Prabowo'nun henüz görevine başlamadan, ancak Şubat'taki seçimleri kazandıktan kısa bir süre sonra Beijing ziyareti, Endonezya tarafının Çin ile ilişkilerini yumuşatmaya meyilli olduğu yönünde izlenimler veriyor (Li, 2024). Bu noktada mühim olan kısım, Endonezya hükümetinin bu yumuşama dönemini nasıl yöneteceği. İki senaryo olası gözüküyor: Birinci senaryo, Prabowo'nun Çin'in yükselen uluslararası gücünün parlak ışığına kendini kaptırması ve tam anlamıyla bir Çin müttefiki olması. Bu senaryonun en önemli varsayımı, Endonezya'nın bir 'dekolonizasyon' ülkesi olduğu gerçeğini kenara bırakarak bağlantısızlık ilkesini terk etme hareketine girişmesidir. Uzmanlar tarafından yapılan öngörüler incelendiği zaman oluşan yeni uluslararası sistemin biri ABD öbürü Çin olmak üzere çift kutuplu yapıda olacağı analizleri azımsanmayacak derecede fazladır. Çin'in baş kutuplardan biri olma ihtimalinin yüksek olduğu bu senaryoda Endonezya'nın tam anlamıyla bir Çin müttefiki olması, Endonezya'nın dünya siyasetinde tam anlamıyla bir taraf olduğu manasına gelmektedir. Bu senaryo, Endonezya'nın kuruluş değerleriyle çakıştığından ötürü pek mümkün gözükmemektedir.

İkinci ve daha olası senaryo, Endonezya hükümetinin Çin ile yakınlaşırken stratejik önemi yüksek diğer ülkelerle de işbirliklerini artırması ve kendini tek bir kutbun müttefiki şeklinde lanse etmemesidir. Bu senaryo, Endonezya'nın kuruluş değerleriyle daha uyumlu olmakla birlikte Endonezya'nın beşeri kabiliyetlerine de daha yatkındır. Yükselen iktisadi gücü, büyük Müslüman nüfusu ve Asya'da bir ada ülkesi olmanın getirdiği jeopolitik konum ile yalnızca Çin değil, birçok ülkenin arzulayacağı bir müttefik konumundadır. Endonezya'nın bu potansiyelini yalnızca Çin ile müttefik olarak harcamaması, aksine Çin de dâhil olmak üzere birçok aktör ile aynı anda işbirliği yaparak değerlendirmesi çok daha mantıklı olacaktır. Endonezya savunma bakanı yardımcısının Güneydoğu Asya'dan kilometrelerce uzakta bulunan Türkiye'ye düzenlediği ziyaret, Endonezya'nın çok aktörlü diplomatik hamlelerde bulunmak istediğini tesciller vaziyettedir (Endonezya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği). Türk savunma sanayisiyle olan işbirliklerini artırmak istediğinin altını çizen Bakan Yardımcısının ziyareti, Endonezya'nın Türk savunma sanayisini NATO'yu –dolayısıyla Batı'yı- kapsayan daha büyük işbirliklerine açılacak bir kapı olarak gördüğü analizi de yapılabilir.

-İbrahim Polat Topçu

SİNGAPUR'un küçük boyutundan ve stratejik konumundan etkilenen dış politikası, uluslararası ilişkilerde dayanıklılığa ve ileriye dönük bir yaklaşıma odaklanıyor. Politikasının merkezinde, kurallara dayalı bir uluslararası düzeni savunan ve güvenilir ve tutarlı küresel ortaklıklar kurmaya yardımcı olan uluslararası hukuka bağlılığı savunan, hukukun üstünlüğüne güçlü bir bağlılık yer almaktadır. Ekonomik diplomasi önemli bir rol oynuyor; Singapur, ekonomik refahı sağlamak için AB-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması (EUSFTA) gibi serbest ticaret anlaşmalarını ve çeşitli ikili ticaret anlaşmalarını aktif olarak sürdürüyor. Güvenlik işbirliği bir

diğer önemli husustur; Singapur, askeri tesislere erişim sağlayan 1990 Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding (MOU)), gibi anlaşmalar yoluyla ABD gibi büyük güçlerle güçlü bağlarını sürdürmektedir. Singapur, bölgesel olarak ASEAN'da aktif olarak istikrar ve işbirliğini teşvik ediyor ve aynı zamanda komşu ülkelerle ikili girişimlerde bulunuyor. Ek olarak Singapur, iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma ve dijital yönetim gibi küresel konularda kendisini bir düşünce lideri olarak konumlandırıyor ve uluslararası sahnede geçerliliğini ve etkisini garanti ediyor.

Brunei ile bir gelişme olarak, Singapur Başkan Yardımcısı Heng Swee Keat, Sultan Haji Hassanal Bolkiah'ın 78. doğum günü kutlamalarında Singapur'u temsilen 14-17 Temmuz 2024 tarihleri arasında Brunei'yi ziyaret edecek. Seyahat programı, Kraliyet Onur Kıtası Töreni (Royal Guard of Honour Ceremony), Yatırım Töreni (Investiture Ceremony) ve Kraliyet Ziyafetine (Royal Banquet) katılmayı içeriyor. Sultan ve eşiyle görüşecek, ayrıca Brunei bakanlar ve iş adamlarıyla temaslarda bulunacak. Ayrıca Balai Khazanah Islam Sultan Haji Hassanal Bolkiah'ı, Brunei Sultanlığı Üniversitesi'ni (Universiti Brunei Darussalam) ve bir su ürünleri çiftliğini ziyaret edecek. Bu ziyaret, diplomatik ilişkilerinin 40. yıldönümüne denk gelen Singapur ile Brunei arasındaki güçlü ilişkiler hakkında bize ışık tutuyor ve yardımcı oluyor.

Arjantinle bir gelişme olarak, Singapur Dışişleri Bakanı Vivian Balakrishnan, büyükelçiler ve iş dünyası liderleri de dahil olmak üzere ileri gelenlerin katıldığı bir etkinlikle Singapur ile Arjantin arasındaki diplomatik ilişkilerin 50. yılını kutladı. Emekli büyükelçilere katkılarından dolayı teşekkür ederek onlarca yıl boyunca kurulan güçlü ilişkinin altını çizdi. İki ülke arasındaki seyahat süresinin uzun olmasına rağmen Arjantin'in kültürel zenginliğine ve Singapurlu şirketlerin Arjantin'deki varlığına ve bunun tersinin de altını çizdi. Bakan, futbol ikonlarından mutfak katkılarına kadar Arjantin'in Singapur yaşamı üzerindeki etkisine övgüde bulundu ve son MERCOSUR-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması'nın (Free Trade Agreement) daha büyük ticaret ve iş birliğine yönelik bir adım olduğunu belirtti. Ayrıca, Singapur Ulusal Galerisi'ndeki "Tropical" sergiye atıfta bulunarak ve Orchard Road'da Daniel Brandimarte'nin iki ülke arasındaki kalıcı dostluğu simgeleyen "BELLOWS" heykelinin açılışını yaparak Arjantin'in sanatsal etkisini de takdir etti.

Laos ile bir gelişme olarak, 9 Temmuz 2024'de Başbakan Lawrence Wong, Singapur ile Laos arasındaki diplomatik ilişkilerin 50. yıldönümünü kutlayan Lao Başbakanı Sonexay Siphandone onuruna resmi bir öğle yemeğine ev sahipliği yaptı. Başbakan Wong, kadeh kaldırırken, Başbakan Sonexay ve heyetini sıcak bir şekilde karşıladı ve Başbakan Khamtay Siphandone'nin 1995'teki ziyaretinden bu yana yaklaşık otuz yıldır güçlenen kalıcı dostluğu yansıttı. Liderler, kalıcı ortaklıklarını simgeleyen özel bir logoyu açıkladılar.

Wong, her iki ülkenin karşılaştığı ortak zorlukların (Laos'un karayla çevrili olması ve Singapur'un "deniz ile çevrili" olması) altını çizdi ve istikrarlı ve kurallara dayalı bir küresel düzeni sürdürme konusundaki ortak çıkarlarını vurguladı. Singapur'un Laos'un ASEAN Başkanlığı teması olan "Bağlantıyı ve Dayanıklılığı Artırma" (Enhancing Connectivity and Resilience)'a desteğini ifade etti.

Öğle yemeğinde ayrıca yenilenebilir enerji iş birliğini geliştirmeyi amaçlayan Lao PDR-Tayland-Malezya-Singapur Enerji Entegrasyon Projesi (Power Integration Project) de dahil olmak üzere önemli işbirliği projelerine de değinildi. Ek olarak, Karbon Kredileri İşbirliğine (Carbon Credits Collaboration) ilişkin bir Mutabakat Zaptı'nın imzalanması her iki lider tarafından da görüldü ve bu, iklim hedefleri ve sürdürülebilir kalkınma konusunda daha fazla ortak girişime zemin hazırladı.

Başbakan Wong, Singapur İşbirliği Programı kapsamında eğitilen önemli sayıda Lao yetkilisine dikkat çekerek, Singapur'un eğitim alışverişleri ve girişimler yoluyla Laos'un gelişimini destekleme konusundaki

kararlılığını yineledi.Kapanışta Başbakan Wong, tüm konukları Lao liderliğinin sağlığına ve başarısına ve iki ülke arasındaki kalıcı dostluğa kadeh kaldırmaya davet etti.

Sonuç olarak, son diplomatik görüşmeler Singapur'un bölgesel ortaklarıyla güçlü bağları geliştirme konusundaki kararlılığını vurgulamaktadır. Başkan Yardımcısı Heng Swee Keat'in yaklaşan Brunei ziyareti yalnızca Sultan'ın 78. doğum gününü kutlamakla kalmıyor, aynı zamanda iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin 40. yıldönümünü de vurguluyor. Benzer şekilde, Dışişleri Bakanı Vivian Balakrishnan'ın Arjantin'le 50 yıllık ilişkilere sahip olduğunu kabul etmesi, kültürel ve ekonomik alışverişlerle zenginleşen köklü bir dostluğu yansıtıyor. Son olarak, Başbakan Lawrence Wong'un Lao Başbakanı Sonexay Siphandone'ya verdiği resmi öğle yemeğinde diplomatik ilişkilerin 50. yıldönümü kutlandı, aynı zamanda yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir kalkınma konularındaki işbirlikçi çabalar da vurgulandı. Bu etkileşimler, Singapur'un, Güneydoğu Asya ve ötesinde ortaklıkları güçlendirmeyi ve karşılıklı büyümeyi teşvik etmeyi amaçlayan diplomasiye proaktif yaklaşımını göstermektedir.

-Rahmet Bilge Yücel

TAYLAND'da son haftalardaki ana konu başlıklarından biri mevcut başbakan Srettha Thavasin'in halk üzerinde bir hayal kırıklığı yaratmış olması. Ancak bu tartışmanın ortaya çıkması sadece Thavasin ile ilgili değil. Aslında, halkın onu eski başbakan Prayut Çan-oça, kısaca "Tu" ile karşılaştırması ve ona özlem duyması ile ilgili. Karşılaştırmanın ana kaynağının ne olduğu ise bu takma isimde gizli. Çünkü bu kısaltmayı açtığımızda karşımıza "Asla gevşek olmayan" anlamı çıkıyor. Yani halk, mevcut başbakanın tam aksine oldukça ciddi, güçlü ve sert bir tavırla yönetimde bulunmuş "Tu" 'yu özliyor. Kamuoyunda mevcut gündem maddelerinden olan darbe ihtimalini de düşündüğümüzde halkın daha otoriter bir lidere özlem duyması oldukça anlaşılabilir bir hale geliyor. Halka göre, bu karşılaştırmanın bir diğer ana noktası isegörev yaptığı zaman diliminde Çan-oça'nın ekonomi gibi bilgi sahibi olmadığı konular hakkında açıklama dahi yapmayı reddederek işi her zaman bilen birilerine bırakması. Yine bu konuda da eski başbakanla zıtlaşan Thavasin, aynı zamanda ekonomi konusunda oluşturduğu hayal kırıklığı ile de halkın gözünde itibar kaybederek bu karşılaştırmada altta kalan taraf oluyor.

Tayland, yakın zamanda BRICS ülkeleri arasına katılmak adına başvuruda bulunacağını resmi olarak açıkladı. Politika çevreleri bu başvurunun sorunsuz bir şekilde kabul edileceğini ve Tayland'ın kısa bir süre sonra bir BRICS üyesi olacağını belirtiyor. Bu başvuru, Güneydoğu Asya ülkelerinde sıklıkla kullanılan denge politikasının bir yansıması konumunda. Ancak bir diğer taraftan da bu politika bağlamında sınırları aşmak anlamına gelebilir. Çünkü özellikle Tayland'ın katılımıyla BRICS içinde bulunan "Küresel Doğu" dediğimiz ve başat olarak Tayland'ın en büyük ticaret ortağı olan Çin'in ve Rusya'nın bulunduğu bloğu hem BRICS içinde hem de uluslararası alanda güçlendirecektir. Aynı zamanda da Tayland, mevcut dünyadaki bu çok taraflı bloklaşmalarda Küresel Doğu'nun karşısında yer alan ABD ile de güçlü ilişkiler kurma çabasında. Özellikle bölgesel güvenlik alanlarında olan bu ilişki çabaları, Tayland'ın BRICS gündemi sonucunda başarısızlığa sürüklenebilir. ABD'nin temel endişesinin Çin yükselişi olmasını düşündüğümüzde de, Tayland ile olan ilişkileri hakkındaki bu varsayım zaman geçtikçe daha olası hale geliyor.

Sonuç olarak, Tayland bir taraftan kendi içindeki kararsızlıklar ve tehditlerle uğraşırken bir diğer taraftan da dünyada oluşan yeni düzende yerini almak üzere faaliyetlerde bulunuyor.

-Osman Çil

VIETNAM, "Bambu Diplomasisi", ismini Doğu Asya'da yetişen sağlam kökler üzerinde yükselen gövde ve esnek dallara sahip bambu bitkisinden alan bu adı ulusal kimliğine uygunluğu nedeniyle dış politika yaklaşımına başlık olarak seçmiştir. "Bambu Diplomasisi", ilk olarak Vietnam Komünist Partisi Genel Sekreteri Nguyen Phu

Trong tarafından 2016 yılında düzenlenen Vietnam Diplomatik Konferansı'nda ortaya atılmış ve 2021 senesinde ilki düzenlenen Dış İlişkiler Ulusal Kongresi'nde yeniden dış politikanın rehber ilkesi olarak vurgulanmıştır.

Söz konusu diplomasi şeklini tanımlamak gerekirse, “*Vietnam diplomasisi, yumuşak ve bilge ama yine de ısrarcı ve kararlı; ulusal bağımsızlığın ve insanların mutluluğunun önündeki tüm mücadele ve zorluklara karşı esnek ve yaratıcı ama tutarlı, yiğit, dirençli, birleşik ve insancıl ama ulusal çıkarları korumada kararlı ve sabırlı.*” Bu bağlamda Vietnam'ın dış politikasının ulusal çıkarlar çerçevesinde şekillenen, ideolojik yaklaşımlardan uzak ve realist bir bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Nitekim Vietnam, hem ABD ve Batı'yla hem de Çin'le iyi ilişkilere sahiptir. Dahası Vietnam, her iki tarafla da ticari ilişkilerine önem vermektedir.

2022 yılının ilk 11 ayı boyunca Vietnam'ın ABD'ye ihracatı bir önceki yıla kıyasla %18 artarak 101,5 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı yıl, Çin'e gerçekleştirilen ihracat da 146,96 milyar dolar olarak ölçülmüştür.

Görüldüğü gibi Vietnam iki tarafla da münasebetlerinde ideolojik bir tutum sergilemeden, gerçekçi davranmakta ve ticari olarak bu durumdan faydalanmaktadır. Nitekim ideolojik olarak bakıldığında, Vietnam'ın karşısında konumlanması gereken ABD'yle iyi ticari ilişkilere sahip olduğu görülmektedir. Bu da “Bambu Diplomasisi”ne uygundur.

Vietnam, ekonomik ve ticari ilişkilerin yanı sıra siyasi ilişkilerinde de Bambu Diplomasisi'nin gerekleri uyarınca hareket etmektedir. Örneğin 25 Haziran 2023 tarihinde ABD Uçak Gemisi USS Ronald Reagan, 2018 senesinden bu yana ilk kez Vietnam'ı ziyaret etmiştir. ABD uçak gemisinin Vietnam'a vardığı sırada Çin Başbakanı Li Qiang'ın daveti üzerine resmi ziyaret için Çin'e giden Vietnam Başbakanı Pham Minh Chinh, Pekin'e ulaşmıştır. Görüşmeler sırasında Li, Vietnam ile Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki sorunları birlikte aşabileceklerine dikkat çekmiş; Pham ise Vietnam'ın bağımsızlık savaşında Çin'in verdiği desteği asla unutmayacaklarını dile getirmiştir.

-Sevdal Özek

ORTA ASYA

ÖZBEKİSTAN, bölgesel ve küresel açılımı adına önemli adımlar attı. Özbek ve Kazak Başbakanları Abdulla Aripov ve Olzhas Bektenov 12 Temmuzda iki ülke arasındaki ticaret hacmini orta vadede iki katına çıkartma kararı aldı. Bölgedeki ticaretin %57'sini gerçekleştiren ülkeler son yıllarda bu konuda zaten önemli gelişme göstermekteydi: son beş yılda ikili ticaret %29.5 artarken Kazakistan'ın Özbekistan'a ihracatı da %56.9 arttı. 2022 senesinde Özbekistan'ın Kazakistan'dan ithalatı %12.3 ile Çin ve Rusya'nın ardından üçüncü sıradaydı, yapılan son anlaşmalarla da bu değer artması bekleniyor.

Bu ticari anlaşmanın yanında Özbekistan, Azerbaycan ve Kazakistan ile yeşil enerji geliştirme adına da çalışmalar yapıyor. Bu çalışmalar kapsamında taraf ülkeler yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektriğin tedariki konusunda ülkeler işbirliği yapacak, aynı zamanda bu tedarikin güvenliğini sağlamak adına yeni ticari ve idari düzenlemeler yapacaklar.

Bu gelişmelerle beraber Mayıs ayında Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Cumhurbaşkanı Vladimir Putin ile görüşmesinde Rusya'nın Özbekistan'da bir nükleer santral inşa edeceğini duyurdu. Santralin tarafların önceden sözleştiği fakat sonuçlandıramadığı görüşmelerde bahsedilene göre nispeten daha küçük olması beklense de bölgedeki ilk nükleer santral olacak olması sebebiyle büyük önem arz ediyor. Bununla beraber Mirziyoyev, Rusya'dan daha fazla enerji ithala etme arzusunu da belirtti. Bu gelişmeler Özbekistan'ın hızla büyümekte olan

bir ÷lke olduğunu, ve bu sebeple enerji başta olmak üzere birçok konuda ihtiyaçlarını karşılamak için çevresindeki ÷lkelerle ekonomi hususunda ilişkilerini geliştirmeye yöneldiğini gösteriyor.

Bu ekonomik gelişmelerin yanı sıra geçtiğimiz hafta Özbekistan; Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Azerbaycan ile beraber Kazakistan'ın Hazar denizi kıyısında askerî tatbikat yaptı. Kazak medyası, bu tatbikatın Rusya'yı rahatsız etmiş olduğunu ve Rus medyasının "Rusya ve İran'ın en azından gözlemci olarak tatbikata katılmasının daha uygun olacağını" söyledi. Tatbikatta, dahil olan beş ÷lkeden 4000 asker ve 700 askerî ekipman ve aracın yer aldığı belirtildi. Rusya, Çin ve İran gibi bölgedeki geleneksel glere tatbikatta yer verilmemiş olması bölgede yaşanan kalıcı bir değişikliğin işareti olabilir.

Geçtiğimiz günlerde yaşanan bu gelişmeler, Özbekistan'ın Orta Asya'daki ÷lkelerle derinleşen ilişkilerini göz önüne seriyor. Bu bağlamda eğer bu ilişkilerin önümüzdeki yıllarda güçlenmeye devam edebileceğini düşünürsek, yeni bir "Orta Asya bloğundan" söz etmek mümkün olabilir. Böyle bir durumda bu bloğun kendisini özellikle Rusya ve Çin'e ilişkili olarak nerede konumlandıracağı sadece bölgesel değil, küresel siyaset için de önemli olacak.

-Arda Toby zdemir

KAZAKİSTAN'ın bölgesel ve küresel açılımlı adına önemli adımlar attı. zbek ve Kazak Başbakanları Abdulla Aripov ve Olzhas Bektenov 12 Temmuzda iki ÷lke arasındaki ticaret hacmini orta vadede iki katına çıkartma kararı aldı. Bölgedeki ticaretin %57'sini gerçekleştiren ÷lkeler son yıllarda bu konuda zaten önemli gelişme göstermekteydi: son beş yılda ikili ticaret %29.5 artarken Kazakistan'ın Özbekistan'a ihracatı da %56.9 arttı. 2022 senesinde Özbekistan'ın Kazakistan'dan ithalatı %12.3 ile Çin ve Rusya'nın ardından üçüncü sıradaydı, yapılan son anlaşmalarla da bu değerın artması bekleniyor.

Bu ticari anlaşmanın yanında Özbekistan, Azerbaycan ve Kazakistan ile yeşil enerji geliştirme adına da çalışmalar yapıyor. Bu alışmalar kapsamında taraf ÷lkeler yenilenebilir enerji kaynaklarından reilen elektriğin tedariki konusunda ÷lkeler işbirliği yapacak, aynı zamanda bu tedarikin güvenliğini sağlamak adına yeni ticari ve idari düzenlemeler yapacaklar.

Bu gelişmelerle beraber Mayıs ayında Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Cumhurbaşkanı Vladimir Putin ile görüşmesinde Rusya'nın Özbekistan'da bir nükleer santral inşa edeceğini duyurdu. Santralin tarafların önceden sözleştiği fakat sonulandıramadığı görüşmelerde bahsedilene göre nispeten daha küçük olması beklense de bölgedeki ilk nükleer santral olacak olması sebebiyle büyük önem arz ediyor. Bununla beraber Mirziyoyev, Rusya'dan daha fazla enerji ithala etme arzusunu da belirtti. Bu gelişmeler Özbekistan'ın hızla büyümekte olan bir ÷lke olduğunu, ve bu sebeple enerji başta olmak üzere birçok konuda ihtiyaçlarını karşılamak için çevresindeki ÷lkelerle ekonomi hususunda ilişkilerini geliştirmeye yöneldiğini gösteriyor.

Bu ekonomik gelişmelerin yanı sıra geçtiğimiz hafta Özbekistan; Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Azerbaycan ile beraber Kazakistan'ın Hazar denizi kıyısında askerî tatbikat yaptı. Kazak medyası, bu tatbikatın Rusya'yı rahatsız etmiş olduğunu ve Rus medyasının "Rusya ve İran'ın en azından gözlemci olarak tatbikata katılmasının daha uygun olacağını" söyledi. Tatbikatta, dahil olan beş ÷lkeden 4000 asker ve 700 askerî ekipman ve aracın yer aldığı belirtildi. Rusya, Çin ve İran gibi bölgedeki geleneksel glere tatbikatta yer verilmemiş olması bölgede yaşanan kalıcı bir değişikliğin işareti olabilir.

Geçtiğimiz günlerde yaşanan bu gelişmeler, Özbekistan'ın Orta Asya'daki ÷lkelerle derinleşen ilişkilerini göz önüne seriyor. Bu bağlamda eğer bu ilişkilerin önümüzdeki yıllarda güçlenmeye devam edebileceğini düşünürsek, yeni bir "Orta Asya bloğundan" söz etmek mümkün olabilir. Böyle bir durumda bu bloğun kendisini

özellikle Rusya ve Çin'e ilişkili olarak nerede konumlandıracağı sadece bölgesel değil, küresel siyaset için de önemli olacak.

-Seray Aksu

TÜRKMENİSTAN, SSCB'nin 1991 yılında dağılmasının ardından Orta Asya'da bağımsızlıklarını ilan eden Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan ile birlikte global ve bölgesel arenada önemli bir konuma sahio olmayı başarmıştır. ağımsızlıklarının ilk yıllarında Türkiye Cumhuriyeti, Orta Asya ülkelerini tanıyan ilk ülke olmuştur. Realist bir bakış açısı ile diğer ülkelerle de ekonomik-ticari ilişki kurma politikası, Türkmenistan'ın Shanghai İşbirliği Örgütü gibi kuruluşlara yönelmesiyle sonuçlanmıştır. Türk Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı, Bağımsız Devletler Topluluğu, Türksoy, Birleşmiş Milletler gibi kurum ve kuruluşlarda imzası bulunan Türkmenistan'ın jeopolitik konumu, stratejik "Kuşak Yolu" projesine katılmasında da rol oynamıştır. Çin'in girişimleri ile tarihi İpek Yolu'nun tekrar canlandırılmasının planlandığı 2013 yılında başlatılan "Kuşak Yolu" projesi Türkiye ve Türkmenistan'ın da dahil olduğu 69 ülke tarafından imzalanmıştır. Bu kapsamda İpek Yolu üzerindeki Orta Asya ülkelerinin demiryolları ile lojistik bağlantılarının sağlanması hedeflenmektedir. Bu makalede Türkmenistan'ın bağlı olduğu bazı kurum ve kuruluşları ile ilgili ilişkiler incelenecektir.

"Bir Kuşak, Bir Yol" (One Belt, One Road/ OBOR), Çin'in tarihi İpek Yolu'nu modernize ettiği, "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" ve "Deniz İpek Yolu" olarak iki temel kısma ayrılan, altı koridordan oluşan projesidir. Proje ilk olarak 2013 yılında gündeme gelse de ASEAN (1967), Shanghai İşbirliği Örgütü(2001), BRICS(2006) gibi kuruluşlar projenin hazırlıklarından bazılarında örnektir. Türk Cumhuriyetleri ülkelerinin ekonomik açıdan Rusya'ya bağımlı olması nedeniyle İpek Yolu projesinin hayata geçirilmesi, Çin'in yeni ihracat pazarlarını keşfetmeyi hedeflemesi temelinde ortaya çıkmış olup projenin güzergahı üzerinde yer alan Türkmenistan gibi zengin enerji kaynaklarına sahip ülkelere siyasi ve ticari fırsatlar sunmaktadır. Resmi verilere göre yıllık ortalama 80 milyar metreküple Orta Asya'nın en büyük doğalgaz üreticisi pozisyonundaki Türkmenistan, Çin'in en büyük tedarikçisi konumundadır. Orta Doğu, Güney Asya ve Avrupa'ya alternatif bir yol olarak öne çıkan proje kapsamında uluslararası yatırımcılar ve krediler sayesinde Orta Asya ülkelerinin yaşadığı yetersiz alt yapı gibi problemlere çözümler üretilmeye başlanmıştır. Projenin 2049 yılında tamamlanması beklenirken bazı zayıf yönlerinin olması da gözardı edilmemelidir. Türkmenistan'ın yabancı yatırımcılar için bazı kısıtlamalar getirmesi ve ithalatta ağır gümrük vergi sistemini uygulaması projeye olumsuz etki etmektedir.

Shanghai İşbirliği Örgütü'nün ortaya çıkışı, 1996'da eski Sovyet Cumhuriyetleri ile Çin sınırında barışın sağlanması için Çin'de biraraya gelen Rusya, Çin, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan liderlerinin "Şanghay Beşlisi" adıyla birleşmesiyle gerçekleşmiştir. Örgüt niteliğinde kurumsallaşması ise 2001 yılında Çin, Rusya, Kazakistan, Tacikistan ve Özbekistan tarafından kabul edilmesiyle vuku bulmuştur. Bölgesel iş birliğini teşvik etmeyi amaçlayan bir kuruluş olmakla beraber 2017 yılında Türkmenistan'ın tam üyeliğini de bünyesine katmıştır. Doğalgaz rezervinde Rusya, İran ve Katar'ın ardından 4. Sırada gelerek doğalgaz tedarikinde bulunan Türkmenistan, ŞİÖ üyeliği ile bölgesel enerji güvenliği ve işbirliği için önemli bir kaynaktır. 4 Temmuz 2024'te 16 ülkenin devlet ve hükümet başkanının katıldığı ŞİÖ+ formatındaki 24'üncü zirvede Türkmenistan Halk Konseyi Başkanı Gurbanguly Berdimuhamedov, ŞİÖ ülkelerine hidrokarbon hammaddesi ve elektrik tedarik hacmini önemli ölçüde arttırma fırsatına sahip olduğunu açıklamıştır. Onur konuğu olarak katılan Türkmenistan, ŞİÖ ile çok taraflı işbirliği oluşturmak için siyaset, güvenlik, ekonomi, ticaret alanlarında ilişkileri derinleştirilmesinin, transit koridorlarının geliştirilmesinin ve enerji alanlarında uzun vadeli işbirliğinin önemini vurgulamıştır. Türkmenistan'ın, bu girişimler kapsamında 2025 yılının "Barış ve Güven Yılı" ilan edilmesi için

Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna teklif sunması ve Orta Asya için BM Önleyici Diploması Bölgesel Merkezi'nin rolüne ilişkin karar taslağını hazırlaması öngörülmektedir.

Türksoy, Türk dili ve kültürünün korunması, tanıtılması ve üye devletler arasılışkilerin güçlendirilmesini hedefleyen uluslararası bir kuruluştur. Kültürel alışverişin teşvik edilmesi için müzik ve sanat etkinliklerine ev sahipliği yapan Türksoy, her yıl düzenlenen Uluslararası Türk Dünyası Kültür ve Sanat Festivali gibi aktiviteler ile Türkmen müziğini, danslarını, el sanatlarını ve geleneksel ritüellerini tanıtmaktadır. Türksoy'un temel hedeflerinden Türk dilinin korunması kapsamında 2024 yılı Mahtumkulu Firaki'nin Anma Yılı olarak kabul edilmiştir. Mahtumkulu Firaki, Türkmen edebiyatının en önemli şahsiyetlerinden birisi olarak kabul edilmiş olup Türkmenenin bir dil olarak işlenmesinde, Türkmen boylarının birleşmesinde ve Türkmen ulusunun var olmasındaki katkılarından ötürü tarihe adını altın harflerle yazdırmıştır. Türkmenistan Devlet Kültür Enstitüsü Rektörü Amanmurad Aydogduev, Firaki'nin şiirlerinin sadece Türkmen edebiyatının değil Dünya edebiyatının da önde gelen isimlerinden olduğunu belirtmiştir.

-İpek Balga

RUSYA- NATO RELATIONS

The dissolution of the Soviet Union in 1991 led to a reconfiguration of security alliances and strategic interests. NATO, initially formed as a counterbalance to Soviet influence, faced a new era of uncertainty regarding its purpose and scope. The 1990s saw NATO's transformation from a purely defensive alliance to an organization with a broader mandate, including crisis management and cooperative security. One of the critical developments in Russia-NATO relations was the establishment of the NATO-Russia Council (NRC) in 2002. The NRC aimed to provide a platform for dialogue and cooperation on security issues of mutual interest. However, this relationship has been fraught with tension and mistrust. The eastward expansion of NATO, incorporating former Warsaw Pact members and Baltic states, has been a significant point of contention for Russia. Moscow perceives this expansion as a direct threat to its sphere of influence and national security. The 2008 NATO summit in Bucharest, where Georgia and Ukraine were promised future NATO membership, further strained relations. Russia's subsequent military actions in Georgia (2008) and Ukraine (2014) underscored the deteriorating security environment. These actions highlighted the deep-seated geopolitical rivalry and the challenges of integrating Russia into the European security architecture.

Withdrawal from the ABM Treaty

The ABM Treaty, signed in 1972 between the USA and the Soviet Union, was a cornerstone of strategic stability during the Cold War. It limited the development and deployment of missile defense systems, ensuring mutual vulnerability and maintaining the balance of power through deterrence. However, the post-Cold War era brought new security challenges that questioned the relevance of the ABM Treaty. The rise of rogue states and the proliferation of ballistic missile technology necessitated a reevaluation of strategic defense capabilities. In 2001, President George W. Bush announced the USA's intention to withdraw from the ABM Treaty, a decision that took effect in 2002.

The US withdrawal was driven by the desire to develop and deploy a comprehensive missile defense system to protect against potential threats from states like North Korea and Iran. This move was seen as a significant shift in US strategic policy, prioritizing national security over previous arms control agreements. Russia perceived the US withdrawal as a destabilizing action that undermined global strategic stability. In response, Russia began to modernize its own nuclear forces and develop new missile systems to counterbalance US missile defense capabilities. This development marked the beginning of a new arms race, with both nations investing heavily in

advanced weaponry and defense systems. The post-Cold War era has been characterized by a complex interplay of cooperation and competition among major powers. The initial optimism of a "New World Order" gave way to the realization that old rivalries and strategic interests still play a significant role in shaping global politics.

The deterioration of Russia-NATO relations and the collapse of key arms control agreements like the ABM Treaty have significant implications for international security. These developments have contributed to an increasingly multipolar world, where regional conflicts and great power competition drive global instability. Furthermore, the emergence of new security threats, such as terrorism, cyber warfare, and the proliferation of weapons of mass destruction, complicates the international security landscape.

-Nurhan Mustafazade

